

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCLOVENECC

Izšla vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Ljubljana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Ogledniški nastopi v Egiptu

Sovražna oglednica zajeta - Vidni uspehi italijanskih in nemških letalcev Osem angleških letal sestreljenih

Vojno poročilo št. 792

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-

javlja: Na egiptovskem bojišču so se nastopi ogledniških oddelkov končali z izgubami za nasprotnika in z zajetjem neke oglednice, kateri je poveljeval častnik.

Skupine italijanskih in nemških bombnikov in lovcev so v ponovnih napadih na oddelke v so-
vražnem zaledju dosegli vidne uspehe ter so za-
žgali ali onesposobili znatno število oklepnih sred-
stev in avtomobilov. Nemški lovci so sestrelili dve
letali, protiletalska obramba pa štiri.

Oddelki osnega letalstva so bombardirali le-
tališča na Malti ter povzročili velike požare. RAF
je izgubila v bojih 4 »Spitfiree«.

Na Sredozemlju sta bili pri neuspelem na-
padu na neko našo spremljavo sestreljeni dve an-
gleški torpedni letali, pet drugih pa je bilo ver-

jetno zadetih; nekaj članov posadke je bilo zajetih
skupno z dvema častnikoma.

Rim, 29. julija. AS. Načelnik vrhovnega glav-
nega stana maršal Italije Cavallero je včeraj
sprejel vojaške zdravnike polkovnika Friderika
Bocchettiia, podpolkovnika prof. Uffreduzziia,
majoria Pasianija, majoria Bogliottia, ki vo-
dijo kirurške klinike v Turinu, Milanu in Ca-
tani in ki so odšli na rusko bojišče, da bodo
s svojimi pomočniki tam uredili prednje kirur-
gične oddelke, s katerimi hočejo zdravstvene
oblasti izpolniti kirurške naprave na tem
vojnem področju. Maršalu je zdravnik pred-
stavil ravnatelj vojaškega zdravstva general in-
gravalle. Maršal Cavallero se je razgovarjal z
navzočimi zdravniki ter jim izrekel pohvalo za
pobudo na področju vojaškega zdravstva in pa
zaradi duha, ki jih vodi pri delu za korist bo-
jevnikov.

Pomen uspehov v južni Rusiji

Zeneva, 29. julija. AS. »Tribune de Lausanne«
piše, da je padeč Batajska dokaz, da so sile ma-
ršala von Bocka dosegle skrajni vzhodni del Don-
skega kolena in da Rusi ne morejo več ovirati
Nemcev pri postavljanju mostov čez Don. Voja-
ški kritik lista »Courrier de Geneve« pripominja,
da bodo imeli bodoči tedni velik, morda celo od-
ločilni pomen za to vojno. Če se bo rusko umi-
kanje nadaljevalo z dosedanjim hitrostjo, bo ruska
armada težko prestala drugo zimo brez važnih
poljedelskih in industrijskih pokrajin. Siloviti za-
let nemških čet pri ofenzivi leta 1942 je razpršil
svoječasno bajko sovražne propagande, češ da so
nemške sile v zimi pretrpele tako težke izgube,
da ne bodo mogle več povzeti nove ofenzive. Za-
sedba Doneške kotline ter zasedba Rostova so
določila grožnja za severni Kavkaz ter popolnoma
opravičujejo izjavo lista »Daily Mail«, kjer je re-
čeno, da se Rusija nahaja v zelo nevarnem po-
ložaju. Isti vojaški kritik nato nadaljuje: Ni torej
čudno in za nikogar presenetljivo, če sovjetska vlada
povečuje zahteve o pomoči iz Londona in
Washingtona. Moskvo vznemirja dejstvo, da so
Angleži ostali mirno na svojem otoku v trenutku,

ko se Rusija bori z vedno silnejšim sovražnikom.
»Journal de Geneve« pa poroča, da so nem-
ške čete v 25 dneh zasedle nad sto tisoč kv. m
ozemlja in da je število pod nemskim nadzorom
se nahajajočega sovjetskega prebivalstva
naraslo na 50 milijonov. Iz tega sledi, da je in-
dustrijska kapaciteta Sovjetske Rusije že zelo
zmanjšana: Donski premoškovniki, tovarne za lo-
komotive in vojno gradivo v Vorosilovgradu, ro-
stovske tovarne in ukrajinsko žito — vse to bo
primanjkovalo zmanjšanemu ruskemu gospodar-
stvu, ki lahko računa le še na zaloge z Urala in
iz Sibirije. Iz vojaškega stališča pa je položaj še
težji, kajti sprednji nemški klin v južni Rusiji
grozi, da bo prerezal zadnje zveze med Kavka-
zom in ostalim ruskim ozemljem. Sovjetska indu-
stria, vojska in poljedelstvo ne bodo mogli do-
biti kavkaškega petroleja. Tanki in letala bodo
brez pogonskega sredstva, obstali pa bodo tudi
poljedelski stroji v nezasedeni Rusiji. Takšen po-
ložaj bo onemogočil ruski armadi vsakršno mož-
nost na ofenzivo, Nemcem pa bo olajšal pot do
Volge ter utrditve ob Volgi, da bodo lahko upo-
rabili razpoložljive vojske na drugih bojiščih.

Položaj na južnem bojišču

Rim, 29. julija. AS. »Popolo di Roma« piše, da
so nemške čete prešle v polni napad na razvrstitev,
ki jo je določil Timošenko za zaščito železniške
proge med Kavkazom in Volgo. Neposredni napad
grozi Stalingradu in petrolejski pokrajini Kuban.
Zveza med Činom in Donom je pretrgana. Nemške
prednje straže se nahajajo nekaj desetnih kilome-
trov pred Stalingradom, ki ga, kakor se je izve-
dalo iz nemških pristojnih vojaških virov, že ob-
streljuje nemško topništvo. Neka nemška kolona
se bliža Stalingradu iz Zilinska, druga pa koraka
proti istemu cilju iz Nižnijčirska, dočim je tretja

skupina namenjena bolj proti jugu in sicer proti
Pamlosku, kjer Timošenko zbira ostanke svojih
razpršenih sil, ki se bore na umiku proti Kavkazu
in Volgi. Besni boji divjajo tudi južno od Rostova.
Velika nevarnost grozi iz Kerča branilec mesta
in pokrajine Krasnodar, dočim neka druga nemška
skupina koraka proti Zejsku. Zejsk je sovjetsko
pomorsko oporišče na južnem bregu zaliva, imeno-
vanega po mestu Taganrog. Vsi ruski poskusi za
preprečitev nemških načrtov so izpodleteli. Von
Bock gladko obvladuje položaj, kar bo v kratkem
rodilo svoje posledice.

Kallay o enotnosti madžarskega ljudstva

Budimpešta, 29. julija. AS. Na pobudo voja-
ške organizacije »Vitez« so se vse madžarske
bojevnike organizacije združile v enotno na-
rodno obrambno zvezo. Zbeganja, ki je bilo
posvečeno Italiji in Nemčiji, ob boku katerih se
Madžarska bori proti boljševizmu, so se udele-
žile najvišje osebnosti tega društva in vladne
stranke. Predsednik vlade Kallay je v svojem
govoru izrazil dopajenje vlade nad združitvijo,
ki bo občno vplivala na utrditev notranje
madžarske fronte. Predsednik vlade je ob tej
priložnosti poudaril delež, ki ga prispeva ves
narod za vojno, katero vodi Evropa proti boljše-
vizmu ter je našel junaška dejanja madžarske
vojske. Madžarska je z vsemi svojimi silami v
boju s komunizmom in zato je prav, da vse bo-
jevnike organizacije, združene v en sam orga-
nizem, zavzamejo jasno stališče proti vsakomur,
ki bi skušal majati trdnost notranjega bojišča.
Vojaki, ki se zmagovito bore na donskem boji-
šču za boljšo bodočnost države, za zmago pravi-
čnega madžarskega naroda, morajo takrat, ko se
bodo po zmagi vrtnili na svoje domove, najti do-
movino združeno in enotno.

Težave s prehrano ameriških čet v Angliji

Rim, 29. julija. AS. »Daily Ekspres« poroča,
da se v Angliji že nahaja majhna vojska ameri-
ških in kanadskih vojakov. List je v skrbah za
njihovo prehrano. Ti zavezniki namreč odjedajo
kruh angleškemu vojaštvu in civilnemu prebival-
stvu. Angleške oblasti ne vedo, kako najti izhod
iz tega. Vojvoda iz Norfolk, ki je govoril v Leice-
stru, je dejal, naj previdnost nakloni Angliji to
leto ugodno žetev, da ne bo v nevarnosti.

Prebivalci v USA ne vedo, zakaj so v vojni

Lorenzo Marques, 29. julija. AS. Japonski
častnikarji, ki so se na povratku ustavili v Lo-
renzo Marquesu, so dali nekaj izjav dopisniku
agencije Stefani. Povedali so, da velik del ame-
riškega ljudstva ne more razumeti, zakaj so
Združene države stopile v vojno in izolacionisti
navzile Rooseveltovim naporom trdno vztrajajo
pri svojih načelih. Padeč Singapurja je izrazil v
američkem javnem mnenju močan protiangle-
ški tok. V Združenih državah so mnogi mnenja,
da je Anglija breme za njihovo državo. Roose-
velt izvaja pravo nasilje in ameriško ljudstvo

dobro ve, da Roosevelt ni branitelj demokraci-
je, kar čisto zadržuje. Že so se začele čutiti po-
sledice vojne. Pomanjkanje prevoznih ladij in
specializiranih delavcev za vojno industrijo sta
za severnoameriške odgovorne kroge dve skoraj
neresljivi vprašanji. Nič manj ni vznemirjajoče
pomanjkanje kavčuka. Uresničitev oboroževal-
nega načrta nasprotuje mnogo težkih ovir in
zato ameriška oborožitev ne napreduje tako, ka-
kor govori propaganda.

»Stafford Cripps, preroški upornik«

Cripps in državni udar v bivši Jugoslaviji

Berlin, 29. jul. AS. V nemških političnih kro-
gih se živo zanimajo za knjigo, ki je pod naslovom
»Stafford Cripps, preroški upornik«, izšla v
Newyorku in ki jo je napisal Erick Esterick, ne-
kdanji dopisnik raznih ameriških listov v Moskvi.

Pisec knjige je dobro poučen o vsem, in ka-
ko tudi ne, saj je lahko uporabljal gradivo iz prav
prve roke. Dal mu ga je na razpolago bivši Crip-
psov osebni tajnik Wilson. Pisec nepristransko
prikazuje dogodke, ne da bi jim dodajal kaj svo-
jega in zaradi tega so nekatere strani v njegovi
knjigi znatno pomembne. Knjiga med drugim po-
trjuje in dokazuje vse, kar so ljudje že vedeli ali
pa lahko domnevali o spletkah ministra Crippsa
tedaj, ko je bil še angleški poslanik v Moskvi.

Posebno zanimivo je poglavje, ki poroča o
skrivnem sestanku v vili angleškega poslanika pri
Moskvi. Sestanek je bil proti koncu marca 1941.
Navzoča sta bila namestnik sovjetskega zunanjega
ministra Višinski in jugoslovanski poslanik v
Moskvi Gavrilovič, ki je dan poprej dopotoval iz
Belgrada.

Pri sestanku je jugoslovanski diplomatski za-
stopnik poročal, da bo Cvetkovičeva vlada zdaj
pristopila k trojni zvezi, da pa je skupina »domo-
ljubov« — ki jih vodi general Simović — pri-
pravljena in odločena izvesti udar ter ostvariti
svoj cilj. Ta cilj je poseg Jugoslavije v vojno na
strani Anglije, Anglija je že objavila svojo po-
moč, a kaj bo storila Rusija.

Višinski je obljubil, da je tudi Sovjetska Zve-
za pripravljena podpreti Jugoslavijo, brž ko bi
generalu Simoviću uspelo polastiti se oblasti. Ru-
sija bo tedaj takoj podpisala pogodbo z novo
jugoslovansko vlado. Dne 26. marca bo na seji v
Kremlju namestnik zunanjega ministra predložil
Stalinu in zunanjemu ministru Molotovu načrt za
to pogodbo, tako da bo jugoslovanski poslanik že

Hitlerjev glavni stan, 29. julija: Nemško vr-
hovno poveljstvo objavlja:

Južno od spodnjega Dona so nem-
ške čete vrgle deloma žilavo se borečega sovra-
žnika proti jugu in si s podporo močnih letal-
skih sil izsilile prehod preko Manjiča in
Sala.

Severnozahodno od Kalača je bil na več
mestih zlomljen sovjetski odpor in sovražnik
je bil prisiljen k umiku. Sovjetski promet v
zaledju in železniške zveze vzhodno od Vol-
ge so bile v letalskih napadih težko zadete.
Pri napadih na ladje je letalstvo v donski
delti potopilo tri sovjetske topničarke, dva
nadaljnja čolna pa je zadelo z bombami. Poleg
tega so bile v nočnih napadih potopljene ali
poškodovane mnogotere prevozne ladje na Volgi.
pri Voronežu je bilo uničenih 29 tankov, večje
število tankov pa je onesposobilo letalstvo.

Na bojišču pri Volhovu so Sovjeti zama-
n z močnimi silami napadali neko mostišče.

V Egiptu sovražnik ni ponovil svojih napa-
dov.

Vnoči na 28. julij je bilo bombardirano pri-
stanisče v Suez. Opaziti je bilo zadetke na na-
sipu na zalozah goriva in med ladjami.

Nemška in italijanska letala so bombardirala
neke letališče zahodno od Aleksandrije ter
letalska oporišča na Malti; nastali so obširni po-
žari.

V Rokarskem prelivu je bil potopljen
en nemški motorni čoln po trdem boju s številnimi
angleškimi rušilci in topničarkami.

Pesamezna angleška letala so podnevi spu-
stila nekaj bomb na zahodno Nemčijo ter na
severno nemško obalno področje.

Preteklo noč je bil zopet bombardiran Ham-
burg pretežno z zažigalnimi bombami. Škoda je
nastala tudi na javnih zgradbah; med drugim je
bila težko zadeta bolnišnica v Eppendorfu.

Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Nočni lo-
vci so skupno s protiletalskim in mornariškim to-
pništvom sestrelili 45 napadajočih angl. bombnikov.

V srednji in južni Angliji so preteklo noč
nemška letala izvršila napade na oboroževalno in-
dustrijo, kolodvorje in letališča, in sicer iz majhne
višine ter dobrim učinkom.

Stockholm, 29. julija. AS. Sovjeti so se kon-
čno odločili, da naznanijo izpraznitev Rostova
in Novo Cerkaska, kakor pravi njihovo več-
rašnje uradno vojno poročilo.

Bern, 29. julija. AS. Poročila iz Moskve pravi-
jo, da je petrolejska pokrajina Krasnodar ležeča
200 km južno od Rostova zelo ogrožena.

Vznemirjenost sovjetskega tiska Sovjetski voditelji se zavedajo kritičnega položaja

Stockholm, 29. julija. AS. Spričo bliskovitih
uspehov nemške in zavezniške ofenzive, ki od-
vema Rusiji njene za nadaljevanje odpora ne-
obhodno potrebne poljedelske in industrijske vi-
re, sovjetski tisk ne zakriva svoje vznemirje-
nosti in z obupnimi oklici poziva ljudstvo, naj
se žrtvuje in se še naprej upira. Moskovski list
»Pravda« piše: »Sovražnik je prodril globoko v
naše kraje. Moramo ga ustaviti in uničiti z na-
šimi telesi, z našimi življenji in z našo krvjo,
naj velja, kar hoče. V teh dneh mora biti vsak
državljan vojak. Noben izgovor ni dovoljen za
zanemarjanje teh dolžnosti. Vsi morajo znati
uporabljati puške, metati bombe ter se uspešno
boriti na bojišču.« Ti stavki kažejo, da se so-

Berlin, 29. julija. AS. Listi objavljajo dopise
svojih urednikov, ki so jih poslali preko radia iz
Rostova takoj po zasedbi tega mesta. Častnikarji
v teh vesteh poročajo, da nemške čete že popol-
noma obvladujejo položaj tega strateško zelo važ-
nega območja. Popisujejo tudi izredno srdlitost
borb, ki so jim bili izpostavljeni nemški vojaki
preden so zmagali ter se polastili 2.300 urodbic,
ki so z obširnimi minskimi polji in drugimi zelo
modernimi obrambnimi napravami tvorile močno
rusko obrambno črto.

Berlin, 29. julija. AS. »Zwölf Uhr Blatte« je
izvedel iz vojaških virov, da je nemško letalstvo
močno bombardiralo pokrajino Kuban, predvsem
pa Tičolesk. Med drugim je bilo blizu Donskega
ustaja uničenih 250 vozil na cesti, po kateri se
sovražnik zoperstavlja pri umiku. Po hudih bojih
so nemške in zavezniške čete zavzele Olginskajo
vzhodno od Batajska. Nemške hitre in oklepne
edince ugonabljajo sovražni odpor severozahodno
od Kalača, čeprav boljševiki pošiljajo nove okre-
pitive na bojišče. Med temi boji je bilo uničenih
250 sovjetskih tankov. Nemško letalstvo je bombar-
diralo zlasti sovjetska letališča vzhodno od Kalača.
Včeraj je bilo v dvobojih zbitih 53 sovjetskih letal.

Carigrad, 29. julija. AS. Pri poročilih o polo-
žaju na vzhodnem bojišču je ankerski radio med
drugim povedal, da je Sovjetska Rusija že izgubila
svojo žitnico, kar je zanjo zelo obširna izguba. Ni
treba pozabiti, je rekel govornik, da je Ukrajina
dajala devet desetih ruskega žita in ta žitnica je
zdaj zasedena.

Stockholm, 29. julija. AS. Iz Londona poročajo,
da je nemško letalstvo zadnje noči izvedlo obširno
poletje na London, Birmingham in na druge an-
gleške pokrajine. Po angleških listih sodeč je ta
napad zelo vplival na angleške živce. Dopisnik li-
sta »Svenska Dagbladet« pravi, da se londonski
radio zama trudi z zmanjševanjem važnosti teh
napadov, ki so bili v celem letu najhujši. Pravijo
tudi, da novi angleški protiletalski top ni ustregel
pričakovanju. Namesto da bi se izstrelki razleteli
v zraku, padejo na zemljo in so v londonski oko-
lici že naredili znatno škodo.

Rim, 29. julija. AS. Severnoameriške poroče-
valske družbe so povedale v nekem skupnem
poročilu, da je zadnjih pet poletov, ki jih je na
Nemčijo v velikem obsegu izvedlo angleško le-
talstvo, veljalo Angležem 160 strojev, ki se niso
vrtnili na oporišče. Izgube v osebi znašajo 400
pilotov in strojnikov ter 400 častnikov, opazo-
valcev in strokovnega osebja.

Žalna slovesnost v Pantheonu

Rim, 29. julija. AS. Danes zjutraj ob osmih
je bila na 42. letnico smrti kralja Umberta I.
v Pantheonu običajna žalna služba božja, ki sta
se je udeležila Nj. Vel. kralj in Cesar in Nj. Kr.
Vis. Knez Piemontski. Žalne slovesnosti se je
udeležil celotni dvor.

Turški poslanik odpotoval v Nemčijo

Ankara, 29. julija. AS. Novi turški poslanik pri
nemški vladi je odpotoval iz Ankare proti Berlinu.

Opozicija v Južni Afriki

Lorenzo Marques, 29. julija. AS. — Dopisnik
»United Press« poroča iz Južne Afrike o nara-
ščajočem delovanju dveh najmočnejših opozicijskih
skupin. »Stranka novega reda«, ki jo vodi bivši
obrambni minister Oswald Pirow, pravi, da je pa-
rlament vir nekoristnih demokratskih gest ter vztra-
ja na republikanski vladi, zahtevajoč, naj Južna
Afrika preneha s posegom v svetovni spor ter
se raje približa Osi in sodeluje z njo. Druga opo-
zijska stranka, tako imenovana »Zedinjena stran-
ka« zasleduje miroljubno politiko v nasprotju z na-
silno politiko. Značilno je, da so z izjemo dveh
časopisov vsi južnoafriški časopisi v opoziciji proti
vladi. Dopis skuša navesti vzroke za tolikšno
sovražstvo proti vladi in pravi, da še ni obledel
spomin na vojno z Buri, ki je dvignila tolikšno
sovražstvo do Angležev.

Z drugim bojiščem ne bo nič

Stockholm, 29. julija. AS. Glavni angleški listi
so pred dnevi zahtevali takojšnjo sprožitev dru-
gega bojišča v Evropi. Isti listi so zdaj umaknili
svojo zahtevo in celo pišejo, da drugega bojišča
ni mogoče ustvariti pred prihodnjim poletjem. —
»Ewening News« izjavlja, da bi bil sedanjí napad
na Evropo neumnost, kajti Anglosasi nimajo do-
velj čet in ladij. »Daily Telegraph« piše, da je
Roosevelt na zadnjem sestanku razložil Litvinovu,
da so bili zgrajeni načrti za olajšanje ruskega po-
ložaja, toda te načrte je treba še v podrobnosti
preučiti. Vsekakor še ni nastopil čas za drugo bo-
jišče. Pričakovati je, da bodo Sovjeti začeli trpko
govoriti o vrednosti anglosaških obljub.

Plače in minimalne mezde za poljedelske delavce

Pokrajinska delavska zveza v Ljubljani poroča: Dne 8. julija 1942 je bil med Pokrajinsko zvezo delodajalcev — Združenjem kmetovalev Ljubljanske pokrajine in Pokrajinsko delavsko zvezo — oddelek poljedelskih delojemalcev, sklenjen mezdni sporazum, s katerim so se določile za vse poljedelske delavce v Ljubljanski pokrajini sledeče plače:

Z veljavnostjo od 1. maja 1942 pripadajo vsem hlapecem in deklam, stari nad 16 let k dosedanjim njihovim plačam sledeče vojne draginjske doklade:

na mesečne plače	doklade
do 100 lir	70 lir
od 101 do 200 lir	55 lir
od 201 do 300 lir	40 lir
nad 300 lir	25 lir

Mesečna plača z vojno draginjsko doklado v višjem meznem razredu ne sme biti nižja od najvišje mesečne plače z vojno draginjsko doklado v predhodnem nižjem razredu. Minimalna plača nad 16 let starega hlapeca ali dekleta ne sme v nobenem primeru znašati manj kot 150 lir. V kolikor bi dosedanja mesečna plača z zgoraj določeno vojno draginjsko doklado bila nižja od 150 lir, pripada dotičnemu od 1. maja 1942 dalje minimalno 150 lir mesečno.

Ljubljanski vozniki imajo pestro zgodovino za sabo

Glede čistote ljubljanskih prometnih žil si nekoč menda nihče ni kdove kako belil glave. Po sedanjih cestah Poljanski in Vidovdanski (vose dni Kravji dolini) so se šopirile po mili volji ubegle domače živali — krave, konji, prašiči — ter jih onesnaževale in napravljale škodo. Če so se pritožili zaradi tega prebivalci na magistratu, jim je bilo kratko in malo po navadi rečeno, da občina kakršne koli povzročene škode ne more ali pa ne mara poravnati. Pozneje se je to vendarle predurilo, zakaj razglasili so, da bodo sodni slugi živali polovili in jih ne bodo nikar prej izročili lastniku, dokler ne bo morebitna škoda poravnana.

Do leta 1791 so čedili mesto dvakrat na leto, in sicer ob sv. Rešnjem Telesu in na Veliki petek, ko se je pomikala po mestnih ulicah sloveča procesija iz kapucinske cerkve, stoječe v sedanji Zvezdi. Sčasoma so jeli snaziti ceste, ulice in trge tudi pred sejmom sv. Elizabete (19. novembra), toda kaj smeti so največkrat kar obležali na svojih prostorih. Leta 1792 je dal magistrat snaženje mesta v najem. Najemnikom je posojal za to delo celo jetnike. Ko pa včasih le-teh ni bilo dovolj, ni hotel nihče prevzemati nemikavnega posla proti najemini. Zato ga je prevzela najpoprej sodarska, pozneje pa zadruga voznikov. Magistrat je

Iz Hrvaške

Nemška odlikovanja za hrvatske javne delavce. V prostorih nemškega poslanstva v Zagrebu je bila te dni nemško-hrvatska slavnost, na kateri je zopet prišlo do popolnega izraza tesno sodelovanje neodvisne Države Hrvatske z Nemčijo in ostalimi članicami držav Osi. Ob tej priliki je nemški poslanec von Kasche izročil odlikovanje nemškega orla številnim hrvatskim javnim delavcem. Predvsem so dobili nemško odlikovanje finančni ministri dr. Košak, državna tajnika Jerec in Kralj, ravnatelj hrvatskih državnih železnic v Sarajevu inž. Vokič, poveljnik hrvatskih letalskih sil general Vladimir Kren, več letalskih oficirjev, med njimi Ivan Mrak, več šefov in načelnikov v posameznih ministrstvih, nekateri trgovci in privatni uradniki. Po razdelitvi odlikovanj je imel poslanec Kasche na vse odlikovane nagovor, v katerem je poudarjal tesno vsestransko povezanost med neodvisno Državo Hrvatsko in Nemčijo, ki ne prihaja do izraza samo v sodelovanju nemških in hrvatskih čet na vzhodnem bojišču, temveč tudi v vzajemnem gospodarskem udejstvovanju, kar najbolj potrjuje dejstvo, da je v raznih nemških industrijskih obratih zaposlenih danes že nad sto tisoč hrvatskih delavcev in delavk. V imenu vseh odlikovancev se je zahvalil za podeljena odlikovanja finančni minister dr. Košak.

Postavitve tretjega savskega mostu v Zagrebu. Lani so pričeli graditi v Zagrebu tretji most čez Savo, tikz. Jakuševski most, ki bo vezal vsa naselja na desni savski obali z Zagrebom. Graditev mosta so hrvatske gradbene oblasti zelo pospeševale ter je sedaj most že postavljen. Za zgraditev mosta so deloma uporabili stare mostovne konstrukcije. Vsa dela so stala 1.000.000 kun. Sedaj grade dovozno cesto do mosta. Za ta dela je hrvatska vlada določila kredit 4 milijone kun. Nova cesta bo pot iz Zagreba v Veliko gorico preko novega savskega mosta skrajšala za 10 km.

Ukinitev potovalnih naglih sodišč. S posebnim zakonskim naredbo so na Hrvatskem ukinili dosedanja potovalna nagla sodišča. Posli teh sodišč preidejo deloma na redna, deloma pa na vojaška sodišča.

Z dnem podpisa tega sporazuma se uveljavlja za dninarje sledeče minimalne dneine: za moške dninarje 20 lir dnevno, za ženske dninarje 15 lir dnevno. Dninarji in dninarice imajo poleg te plače pravico še na celodnevno hrano. V kolikor ne dobe hrane v naravi, se le-ta preračunava takole: kosilo 5 lir, večerja 3 lire, zajtrk 3 lire in vsaka mala južina 2 lire.

Minimalne plače za viničarje se določijo 15 lir dnevno od dneva podpisa te pogodbe. Dosedanje naravne dajatve kmetijskih poslov in viničarjev ostanejo neokrnjene. Te mezde ne veljajo za osebe pod 16 letom starosti in za občinske reveže, ki jih eventualno gospodari zaposlujejo pri svojem obratu. Delovni odnosi teh oseb se uredijo sporazumno med prizadetima strankama.

Ta mezdni sporazum velja za nedoločen čas z obojestransko enomesečno odpovedjo. Dokler se ne sklene nov sporazum, veljajo določbe tega sporazuma. Vse delodajalce se s tem obvešča, da določila tega sporazuma izpolnjujejo in se po njih ravna, ker so brez izjeme za vse veljavna. V kolikor posamezni delodajalec oz. gospodarji tega ne bi upoštevali, naj prizadejajo delavci takoj sporočijo Pokrajinski delavski zvezi — oddelek poljedelskih delojemalcev v Ljubljani, kateri bo potem ukrenil vse potrebno v zaščito delavskih interesov.

pritegnil k snaženju javnih poti sodne sluge, stolonošce in beraške strahove.

Voznike so imenovali ljudje nekoč tudi »mušje strelce« (Fliegenschützen), ker so odganjali z bičem nadležne muhe od vprečne živine. Magistrat je podelil voznikom posebno pravico, da so smeli edinole oni razvažati ves les, kolikor se ga je pripeljalo po Ljubljani v mesto. Ker so bili vozovi označeni z vžganim mestnim grbom, natančno zmerjeni ter je bilo na njih točno navedeno, koliko so dolgi. Široki in visoki, ni mogel noben voznik slepariti s prepričnim nakladanjem. Vozniki so prežali na svoj zaslužek na Zabajaku, potem pred vicedomskimi vrati (današnja Gosposka ulica) in špitalskim mostom (sedanjim tromostjem). Za omenjeno

38 ur jadriranja na zračnih plasteh in tokovih

Francozu Nesslerju se je posrečilo, da je na svojem brezmotornem ali jadralnem letalu vztrajal v zraku čez 38 ur. Postavil je nov svetovni rekord. Krmariti 38 ur nepretrgoma na zračnih plasteh je vsekakor storitev, ki ni vzbudila pozornosti samo med športniki, temveč tudi med znanstveniki. Jadralce namreč ni mož moči ali hitrosti, ni mož mišic, kakor so drugi športniki, temveč tehnik, ki obvlada aeronautiko in vremenoslovje, ki »vohaa« zračne tokove, pa dobre zračne plasti, ki ga nosijo zdaj v daljine, zdaj v višine. Mož živcev mora biti, oborožen s srčnostjo in instinkti.

Glede rekordov so športniki natančni. Vse merijo na drobce razdalje, časa ali teže. Nesslerjev nov svetovni rekord v zračnem jadrjanju znaša točno 38 ur, 21 minut in 54 sekund. Pred njim je bil Nemec Jagdmann več kot 2 uri dalje v zraku, ker pa ni bil opremljen po predpisih — na jadrilu ni imel barografa — je mednarodna aeronautična zveza odklonila priznanje njegovega rekorda.

Brezmotorno jadriranje po zraku se je razvilo zlasti v zadnjih 20 letih. Je to izvrstna šola za bodoče pilote in zaradi tega opazamo, da si vse države prizadevajo, da bi jadranje popularizirale med moško mladino. Prvotno so startala jadralna letala s pomočjo gumijaste vrvi. Kmalu pa se je izkazal ta način startanja kot pomanjkljiv. Korak naprej je pomenila motorna vprega. Zračno jadrnico so privezali na avtomobil in tako je bil omogočen start na ravni zemljišči. Med najzanimivejšimi pionirji zračnega jadriranja je bil Nemec Gottlieb Espenlaub. Ta je prišel na idejo startanja z motorno vprego in si je v ta namen kupil dirkalni avtomobil.

Poizkusi so se obnesli, jadralnica se je dvignila, ni pa dosegla zaželjene višine. Tako se je v Espenlaubovi glavi porodila misel startanja s pomočjo aviona. Zrakoplovnim strokovnjakom se je zdelo Espenlaubova zamisel preprosta. — Predvidevali so nesreče, zakaj lahke jadralnice so se jim zdele prešibke za hitrost, katero daje avion. Espenlaub je zgradil močnejšega »ptiča« in po dolgem iskanju je dobil tudi pilota, ki je bil pripravljen sodelovati pri drznih poizkusih. To je bil Fieseler. In tako so videli leta 1927, na zrakoplovnem mitingu v Kasselu prvo jadralno letalo, katero je potegnil avion v visoke zračne plasti. Fieseler je sedel v avionu kot pilot, Espenlaub pa za njim v svoji jadralnici.

Poizkus je uspel. Jadralnica se je vzpela že v trenutku, ko je avion brzel se po tleh, avion je plaval nemoteno, jadralnica pa je trepetala v vetru

pravico, ki jo je potrdila cesarica Marija Terezija leta 1767, je moral posameznik opraviti v korist mest po petdeset voženj na leto. Nadštevne vožnje je magistrat plačeval po tri solde od voza, kar ni bilo v nobenem pravilnem razmerju s tedanjim denarno vrednostjo. Kadar koli je mesto kje kaj zidalo, so morali vozniki dovažati gradivo — kamenje, opeko, pesek, apno, les i. dr. Večkrat je moral ta ali oni voznik hočeš nočeš oditi z živino in vozom tudi iz mesta, n. pr. če je bilo treba odpeljati kakaga nepridiprava po odgonu. Voznik je marsikdaj v takem primeru zapravil ves dan, ne da bi bil zaslužil kako malenkost. Drugače pa je donosala priborjena pravica voznikom prav lepe dohodke. Zavojo tega jih je spravil kar v obup cesarski ukaz z dne 11. julija 1787 o razpustu njihove zadruge. Odslej je mogel in smel prevažati stavbeni les, drva i. dr. neovirano vsakdo, zlasti tudi kmetje, ki so radi opravljali tak posel dosti ceneje. »Mušji strelci« so prosjačili pri vseh močutih oblastvih glede obnovitve razpuščene zadruge, toda docela brezuspešno.

Ko je umrl cesar Jožef II., so voznikom iznova dovolili ustanoviti zadrugo, a ne več z nekdanjimi pravicami. Kmetje in trgovci so si omislili sčasoma dovolj konj in vozov, da niso bili več tako kakor nekoč odvisni od voznikov, ki se jim je zaslužek skoraj popolnoma skrhal. Po daljšem presledku je potrdil mestni magistrat leta 1794 voznikom nov cenovnik, iz katerega povzemamo, koliko je lahko zaslužil voznik pri tej ali oni vožnji. Za prevoz drv je dobil, če jih je peljal od skladišča pri čevljarskem mostu v Židovsko ulico, sedem, v Gosposko ulico ali pa na Novi trg osem, do Nemških vrat (pred Križanke), v Salendrovo ali pa Križevniško ulico devet, v Gradišče deset krajcarjev. Mestni arhiv hrani izkaz tridesetih voznikov, ki so imeli skupno štirideset konj za prevažanje drv in raznoterega drugega blaga ter so stanovali v predmestjih ali pa po vaseh, največ v Trnovem. Po magistratnem ukazu so bili zavezani biti zmerom polnoštevilno pripravljeni, da so lahko prihiteli, kadar je nastal v mestu požar, s svojimi konji z vso naglico k shrambi gasilnega orodja. Razen tega so morali biti vedno uslužni za vse različno ostalo delo, potrebno pri požarni brambi. Kdor je zanemaril zahtevano dolžnost, jih je prejel brez usmiljenja pet in dvajset s palico po grbi.

propelerja. — Pri ponovnem startu sta se lotila Fieseler in Espenlaub že večje hitrosti. Jadralnica ni vzdržala ravnesoja in Espenlaub je bil prisiljen prekiniti zvezo. Stransko krmilo ni vzdržalo hitrosti in se je zlomilo. Kljub temu pa se je Espenlaubu posrečilo, da je pristal po srečnem manevriranju.

Kakor omenjeno, so gledali prvo jadriranje s pomočjo zrakoplovne vprege v Kasselu l. 1927. S poizkusi so nadaljevali, dokler niso dognali vseh zahtev varnega jadriranja po zraku. Jadriranje se je razvilo v novejšem času v šport, ki je priljubljen po vsem svetu. Povsod vidite podjetne letalce, ki obiskujejo svoje šole, se urijo najprej na starih tipih, ki jih potegnejo v višine s pomočjo gumijaste vrvice, dokler ne zlezejo po lestvici napredka do avionske vprege. Ta jih ponese visoko v zrak in jih prepusti zračnim tokovom. Od prvega poizkusa v Kasselu pa do danes je poteklo pičlih 15 let, čitamo pa že o rezultatih, katerih takrat niti fantazija ni dopuščala. Kdo bi si mislil v tistih časih, da bomo l. 1942. čitali o svetovnem rekordu, ki znaša nič manj kakor 38 ur!

Šport v kratkem

Teseo Taddia je postavil nov italijanski državni rekord v metanju kladiva. Pognal ga je 52,51 m daleč.

Mariborski nogometaši so gostovali v nedeljo v Celovcu proti enajstletici Luftwaffe. Podlegli so z visoko razliko 12:0 (3:0).

Tvrda Westen v Celju je zgradila lepo športno igrišče za svoje nameštence. Tako je dobil industrijski šport v Celju svoje prvo postojanko. V nedeljo so imeli nameštenci Westenove tovarne v gosteh Konjičane. V rokometu so jih odpravili z 19:6, v nogometu pa z 11:0.

Nemški zrakoplovci v Zagrebu so zgradili za svoje potrebe igrišče za nogomet in plavalnišče na prostem. Otvoritev: svečanosti novih športnih naprav v Zagrebu je prisostvoval general Glaise-Horstenau, poleg vojakov športnikov pa sta sodelovali tudi vojaška godba in pevski zbor.

V Baselu pričakujejo Gundarja Haegga. 29. in 30. avgusta bodo priredili v Baselu mednarodni študentski troboj med Švicarji, Italijani in Švedi. Kakor poročajo švicarski listi, bodo v švedskem moštvu tudi znameniti atleti Gundar Haegg, Arne Andersson in Hakon Lidmann.

Izredna znamenka, ki jo je postavil nizozemski tekač Spruce v teku na 100 m, katere je zmogel v 10,3 sek., ne bo veljala, zakaj tekel je z močnim vetrom v hrbet.

Iz Srbije

Srbska kmečka mladina na kmetijskih tečajih v Nemčiji. Pred kratkim je odpotovala v Nemčijo večja skupina srbskih kmečkih fantov, ki bodo v Nemčiji obiskovali več kmetijskih tečajev.

Prvi absolventi belgrajske šole za likovno umetnost. V dvorani belgrajske Akademije za likovno umetnost je rektor te visoke slikarske šole Toma Roksančič razdelil ob navzočnosti pomočnika prosvetnega ministra Velmarja Jankovića diplome prvim absolventom te šole.

Po daljši bolezni je umrl armadni general Emil Belić.

Varčevanje s papirjem tudi v Srbiji. Zaradi varčevanja s papirjem so morali tudi belgrajski dnevniki zmanjšati svoj obseg ter se prilagoditi zahtevam tzoadevne uredbe. Srbska vlada je izdala razpis tudi na vse srbske državne in samoupravne urade ter jim je prav tako naročila skrajno varčevanje s papirjem. Prošnje in pritožbe se smejo pisati samo na polovici pole, razne rešitve pa samo na četrtini pole.

Pozivu belgrajske mestne občine za zbiranje zdravilnega rastlinstva se je belgrajsko prebivalstvo odzvalo v velikem številu ter pridno zabaja v Topčider in Košutnjak ter nabira zdravilne rastline.

Novo delo Džoke Jovanovića. Največji sedanjí srbski kipar Džoka Jovanović je dokončal svojo najnovejšo umetnino »Znanost in umetnost«.

Sedanje srbsko časopisje. Po normalizaciji političnih in gospodarskih razmer se je pričel normalizirati tudi knjižni in časopisni trg ter so posamezne belgrajske založbe že izdale več leposlovnih del, predvsem pa večje število učnih knjig, ki so prirejene novemu času in duhu, v katerem se obnavlja novo srbsko državno življenje. Od dnevnikov izhajajo v Belgradu trije. Nemški dnevnik »Donau Zeitung« pod glavnim uredništvom dr. Leonhardta Oberascherja in oba srbska dnevnika »Novo Vreme« ter »Obnova«. Glavni urednik »Novega Vremena« je dr. Miloš Mladenović. »Obnova« pa Stanislav Krakov. Razen omenjenih dnevnikov izhajajo v Belgradu tudi naslednji tedniki: »Službene novine«, srbski uradni list. Ureja jih Milan Stepanović. »Naša borba«, glasilo Ljotičevega pokreta, pod glavnim uredništvom Ratka Parežanina ter urednikov dr. Dimitrija Najdanovića in Ratka Obradovića. »Srbsko selo«, tednik, namenjen kmetkemu ljudstvu, ureja inž. Ratimir Stefanović. »Kolo«, ilustrirani tednik pod uredništvom Miše Dimitrijevića. »Ponedeljak«, politični tednik, ureja Radenko Tomić. »Bodljikavo prase«, humoristični tednik, ureja pa Svetomir Stojanović. Za ilustracije skrbi Teodor Djokić. Od časopisov pa izhajajo: »Glasnik«, uradni list srbske pravoslavne cerkve, »Prosvetni glasnik«, časopis za prosvetna in kulturna vprašanja, »Službena sporočila Trgovinske, Industrijske in Obrtne zbornice v Belgradu«, »Srbska scena«, uradno glasilo Srbskega narodnega gledališča ter »Verordnungsblatt des Befehlshaber Serbien«.

Drobne gospodarske

V Bolgariji gradijo velike hladilnice. Da bi v Bolgariji lažje spravljali in hranili zelenjavo, jajca, sadje in druge za izvoz primerne pridelke, namestila poljedelsko ministrstvo zgradiť veliko število novih hladilnic po vseh pomembnejših poljedelskih središčih Bolgarije. Izdelan je bil načrt, po katerem naj se zgradi toliko novih hladilnic, da bo znašala njihova skupna površina 80.000 kvadratnih metrov blaženih prostorov. Kako velik je ta program, dokazuje najlepše dejstvo, da premore vsa Bolgarija sedaj le toliko hladilnic, da znaša uporabna hlajena površina približno 30.000 kvadratnih metrov.

Madžarska z jajci preskrbljena. Budimpešta in tudi druga večja madžarska mesta so se že sedaj založila z zadostno količino jajc za domače prebivalstvo. V začetku julija je zato izšla naredba, s katero se dovoljujejo nakupi jajc trgovcem in družbam, ki se bavijo z izvozom. Vsega skupaj je bilo izdanih 10.000 pooblastil za nakup izvoznih jajc. Ker so se jajca nekoliko podražila, kupčije niso dosegle tako velikih zaključkov kakor lani. Deloma je temu krivo tudi dejstvo, da so zaradi pomanjkanja piče mnogi manjši rejci opustili rejko kokoši.

Klatzer Neža roj. Remic

K večnemu počitku jo pospremimo v četrtek 30. julija ob pol štiri h z Zal. kapelice sv. Andreja, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 28. julija 1942.

Zalujoči OTROCI in ostali sorodniki.

Kronika diplomatskih zgodb in spletk:

DUNAJSKI KONGRES

Zvečer je bilo v Schönbrunnu kakor po navadi: večerjali so, muzicirali in igrali biljard. Cesarica se je vedla kakor vedno, neprijetno se je pogovarjala. Sicer se je zdelo, da je žalostna. Čez nekaj časa pa se je poslovila, češ da jo boli glava.

Naslednjega dne so v Schönbrunnu že vsi vedeli, da se je Napoleon vrnil. Ko je to zvedela grofica Montesquiou, je skoraj omedlela od žalosti; stari Bousset pa ni mogel skriti svoje nejevolje in zaničevanja. Dasiiravno ga je strašno mučil protin, je krevsal v sobane Marije Lujze, da ji predloži dnevni red za naslednji dan in da bi ji predlagal, naj njeno spremstvo in služabništvo na noben način ne dela kakšnih slovesnih priprav za Napoleonov sprejem.

Méneval pripoveduje, da je bil ta dnevni red tako zmedeno sestavljen, da ga je morala cesarica lastnoročno popraviti. Pa tudi Mariji Lujzi ni uspelo, da bi predlagala kaj bolj primernega. Vse francoske osebe, ki je bilo v službi cesarice ali je prebivalo v Schönbrunnu — od Ménevala do zadnjega sluga, ni prikrivalo svojega veselja nad novico. V resnih salonih schönbrunnškega gradu se je vse gibalo in veselilo. Kljub prepovedi je bilo stišati, tu in tam veseli vzklík: »Živio cesar!« To so povedali Neippergu. Dal je strogo naredbo. Kdor pa se je pregrešil zoper zapoved, je moral takoj iz grada. Francosko spremstvo in služabnike pa je dal spremiti kar do francoske meje.

Tudi grofici Montesquiou je bilo strogo naročeno naj o Napoleonovem begu z nikomer ne govori in naj tega ne pove malemu princu, Napoleonovemu sinu, čigar vzgoja ji je bila poverjena.

Grofico je vse to tako razburilo, da je resno zbolela in so se bali za njeno življenje.

Sirota je bila v resni nevarnosti, da bo umrla; 11. marca so jo prevedli. In kakor je bila v gradu navada, je cesarica prisostvovala z vsem dvorom, ko so prinesli Najsvetejše v bolnišnico sobo.

Še istega dne je avstrijska cesarica, ki je bila prejšnji dan povabljena pri svoji pastorki na kosilo v Schönbrunn, pisala Mariji Lujzi pismo, kjer ji je na zelo značilen način opisovala posledice, ki bodo sledile. Prav nič ni skrivala svoje mržnje do Korzičana.

Na Dunaju so o teh dogodkih krožile najrazličnejše vesti. Marija Lujza je vse verjela, kar so ji povedali. Naslednjega dne je naročila Neippergu, naj nemudoma piše Metternichu in naj mu pojasni in naj ga zagotovi, da ona za početje svojega moža ni odgovorna in da se bo brez ugovora pokorila navodilom zaveznikov. Neippergu ni bilo treba dvakrat reči. Neipperg je pismo napisal in predložil Mariji Lujzi. Ta sklep je bila posledica duševnega boja, ki ga je bojevala zadnje dni nesrečna žena. S to izjavo se je Marija Lujza za vselej odrekla Napoleonu in se je odločno postavila v vrsto njegovih sovražnikov.

Na to odločitev je seveda vplivala volja grofa Neipperga. Politični komisar, Gönhauser, ki je imel nalog, bdeči nad Marijo Lujzo, je imel prav, ko je zapisal v svojem poročilu dne 27. marca: »Dovolim si potrditi, da zveza med Neippergom in princeso ne more imeti slabih posledic kajti grof ima na princeso tak vpliv, da si ona ne upa narediti niti koraka brez nasveta svojega prijatelja. Značaj grofa pa je tak, da ne bo dal nikoli nasveta, ki bi se ne strinjal z nameni njenega vzvišenega očeta.«

Izjava Marije Lujze je vpliv grofa Neipperga, pravzaprav delo Metternichove politike.

Toda general ni bil edini, ki je vplival na Marijo Lujzo. Zadnja dva dneva je imela Marija Lujza dolgotrajna posvetovanja s svojim očetom, avstrijskim cesarjem Francem I., ki je svoji hčeri pač dal razumeti, da bi mu ne bilo všeč, ako bi se vrnila k svojemu možu. To svoje mnenje pa je skušal prikriti, ko ji je rekel, da ako se Napoleon zopet povrne na prestol, bo treba počakati dve do tri leta, da se bo videlo, kako se bodo razvili njegovi nazori gledé miru v Evropi.

Naj si bo že kakor koli, Marija Lujza je s tem, da se je postavila pod zaščito Zveze, sprerezala, kakor pravi Méneval, vsako možnost, da bi se vrnila kot cesarica Francozov, ki sedaj niso bili več naklonjeni niti njej niti Napoleonu.

Opolnomočeni predstavniki kongresa niso pričakovali za posled nič boljega kakor ono, kar se je zgodilo 13. tega. In res je izšel njihov nasilni razglas, ki je prepustil Napoleona ljudskemu maščenju. Sočasno pa je general Neipperg dosegel svoje povišanje za dvornega maršala, kar mu je dajalo pravico, da je smel sedeti v kočiji poleg cesarice oziroma nadvojvodinje. To pravico pa si je bil vzel že vnaprej.

Marija Lujza je dobila besedilo opolnomočenega odbora, še preden je bil manifest javno razglašen. Razglas je prebrala brez ugovaranja.

O poteku te zadeve poroča minister Corsini v nekem pismu Fossombronju, v katerem pravi sledeče: »Preden je bil objavljen razglas ministrov, ki so ga sestavili ministri osmih sil proti Napoleonu, je bilo besedilo razglašeno predloženo Mariji Lujzi, ki se je izjavila, da se strinja z besedilom in da se podreja volji cesarja, svojega očeta — in da se strinja s tem, da se odreče Napoleonu ter da sprejme zopet naslov: avstrijska nadvojvodinja. Francoski grbi in francoske livrete služabništva so bile odstranjene. Tudi večina služabništva in spremstva francoske narodnosti je odpotovalo v svojo domovino.«

Po Dunaju so se širile najrazličnejše govorice. Pa tudi listi so pisali o zadevah nadvojvodinje, bivše Napoleonove žene. Poročila, ki so prihajala od Napoleona na naslov Marije Lujze, so nadzirale politične oblasti.

Nasprotno pa si je Josip Bonaparte, ki se je nahajal v Švic, dopisoval z Ménevalom in mu sporočal novice o vojaških pohodih in uspehih Napoleona, da bi na ta način ublažil kvačen vpliv govoric, ki jih je Fouché-Borel razširjal med člani kongresa.

(Dalje.)

Novo vodstvo slov. Akademije znanosti in umetnosti

Predsednik akademik dekan Milan Vidmar — Generalni tajnik akademik profesor Fr. Ramovš

Z dekretom dne 27. junija je bil imenovan za predhodnem predlogu obnove zbor slovenskih akademikov za predsednika slovenske Akademije znanosti in umetnosti akademik, redni član matematično-prirodoslovnega razreda, dekan tehniške fakultete dr. Milan Vidmar. Tako je stopil po prvem predsedniku univ. profesorju dr. Nahtigalu na čelo našega največjega znanstvenega zavoda drugi predsednik, katerega naloga je sedaj, ohranjati trdne temelje temu

Predsednik Milan Vidmar — Tajnik Fr. Ramovš

našemu reprezentativnemu zavodu ter ustvarjati tradicijo slovenske akademije znanosti in umetnosti z izdajanjem del, ki naj pred svetom prikazujejo stanje slovenske znanosti in umetnosti v plemeniti tekmi z drugimi narodi. Predvsem pa raziskavati osnove slovenskega bistva ter ugotavljati našo podobo v preteklosti za bodočnost.

Predsednik Milan Vidmar

Predsednik prof. Milan Vidmar, ki stoji sedaj na čelu slovenskih nesmrtnikov, je vsem poznan kot odlični tehnični znanstvenik, pa tudi kot svetovni šahist ter je po svojem svetovnem razgledu gotovo v velik prihod naša mlada znanstveni ustanovi, eni izmed najmlajših ter v Evropi. Rojen je bil l. 1885 v Ljubljani ter je svoje tehnične študije dovelj na Dunaju, kjer je tudi promoviral. Pozneje se je posvetil praktični elektro-inženirski stroki ter je služil kot inženir, nadinženir in vodja elektrotehničnih obratov v različnih krajih: v Gradcu, Budimpešti, Dunaju, Ljubljani, dokler ni med prvimi slovenskimi profesorji prišel na našo tehniško fakulteto kot redni profesor elektrotehnike. Bil je večkrat dekan tehniške fakultete, kar je tudi sedaj, ter tudi že rektor univerze. Med redne člane Akademije je bil sprejet 6. julija 1940 ter je bil sedaj postavljen za njenega predsednika. Predsednik prof. dr. Vidmar se je v svetu uveljavil s svojimi priznanimi spisi iz svoje stroke iz elektrotehnike, saj je napisal v svetovnem jeziku (nemščini) več knjig o transformatorjih ter električnih strojih, ki so našle veliko priznanje v znanstvenem svetu. Kot izrazit raziskovatelj naravnih sil je zgradil tudi svojo posebno naravoslovno življenjsko filozofijo, ki jo je podal v slovensčini v dveh knjigah: Oslowski most in Moj pogled na svet, katerima je dodal še tretjo Med Ameriko in Evropo, ki je izšla tudi v nemški izdaji ter žanje velik uspeh v svetu. Zdi pripravljati tudi veliko delo o prenosu na dolge razdalje tudi v slovensčini.

Tako stopa po filozofu prof. Nahtigalu na predsedniško mesto naravoslovec prof. Vidmar, ki bo tako za nova tri leta vodil in uraval slovensko Akademijo.

Tajnik Fran Ramovš

Kmalu nato, 11. julija, pa so si akademiki izvolili tajnika za novo poslovno dobo v osebi prof. dr. Franca Ramovša, ki je bil že od nekdaj duša vsega našega znanstvenega organiziranja ter voditelj priprav za ustanovitev naše Akademije. Zdi je torej ta delovni organizator in neustrašni znanstvenik, najboljši poznavatelj slovenskega jezika, postal tudi glavni tajnik Akademije ter tako glavna opora predsedniku pri usmerjevanju dela našega najvišjega znanstvenega zavoda. Prof. Ramovš je bil rojen leta 1890 v Ljubljani ter je študiral slovensko filologijo v Gradcu, kjer se je habilitiral proti koncu svetovne vojne, katere se je vsa leta aktivno udeleževal, ter prišel s prvimi profesorji na novo ustanovljeno slovensko univerzo. Tu je prevzel še kot mlad učenjak, a že visoko priznan v vseh slavističnih krogih, stolico za slovenski jezik ter se tako ves posvetil raziskavanjem slovenskega jezika. Plod njegovega intenzivnega dela je poleg številnih razprav v vseh svetovnih slavističnih revijah njegova velika Historična gramatika, kolikor jo je izšlo (Vokalizem, Konzonantizem), ter njegova Krajska gramatika poleg Pravopisa in karte slovenskih dialektov, ki jo spremlja zgoščen opis slovenske jezikovne raznobarnosti. Tudi jezi-

kovna razlaga Brižinskih spomenikov je njegovo delo. Ne moremo tu navajati ne ocenjevati njegovega dela, temveč samo poudarjamo, da je z njim prišel na to odgovorno delo pri Akademiji človek izredne energije in iniciative ter imamo že v njem poročilo za veliko delavnost slovenske Akademije.

K imenovanju na visoko mesto čestitamo eks. predsedniku k tako visokemu mestu, kakor tudi g. generalnemu tajniku ter smo prepričani, da bo pod njegovim vodstvom slovenska Akademija šla po utrjenih temeljih v nov razvoj in novo delo. Prav delo in izdajanje novih knjig svojih članov ter drugih znanstvenikov bo glavna naloga Akademije tudi v bodoče, kakor se je izrazil gospod predsednik ob obli-

Ljubljana predstavlja nazorno sliko stavbnih slogov

Ljubljana, julija. Mesto Ljubljana ima poleg drugih zanimivosti tudi to, da predstavlja s svojimi stavbami skoraj nazorno sliko dosedanjega razvoja, ki traja neprekinjeno nad osem stoletij. Še dandanes vidimo prav različno, kako so se vrstile posamezne dobe druga za drugo in moremo po stavbah in njihovem slogu skoraj slediti zgodovinskemu razvoju mesta: od hiš, zidanih še v gotskem slogu, do zgodnje in pozne renesanse, baroka, celo rokoka in do novejših slogov, kakor jih je poznalo 19. stoletje, ki je pač le prerado kopiralo starejše sloge, do slogov ob prelomu stoletja in do sedanjih modernih slogov, ki si išče naše stoletje zlasti v arhitekturi svoj obraz. Le malokatero mesto v Evropi more nuditi tak točen pregled raznih slogov. So pač mesta v Evropi, ki so skušala in ki tudi so obdržala svoje srednjeveško ali renesančno lice, pa zopet so mesta, ki so temeljito pomedla s preteklostjo in so se popolnoma »modernizirala«. Ljubljana je šla v svojem razvoju srednjo pot, ohranila je pač, kar se je ohraniti dalo, pridobila pa si je, kar je bilo v novejšem času vrednega. Bil so seveda vmes tudi pojavi, za katere je bolje, da jih ne bi bilo, zlasti mnogi ponesrečeni poskusi v »secesionističnih« slogih po l. 1900 in pa v »hipermodernih« slogih po prvi svetovni vojni.

Ljubljana tudi nima in nikoli ni imela »enotnega« stavbnega sistema, kar je naravno in razumljivo. Naše mesto je zraslo na dveh, treh različnih geoloških plasteh in na njegov razvoj so vplivale različne zemljepisne in prometne silnice, da

Petminutna nevihta nad Ljubljano

Ljubljana, 29. julija. V petih minutah se je nad Ljubljano in bližnjo okolico zlila ogromna množina vode, utrgal se je tako rekoč oblak. Ombrograf meteorološkega zavoda je nameril točno 7 mm dežja, kar pač predstavlja že veliko vodo. Ploha se je vili med silnim pišom ob 15.50 in je končala v petih minutah. Nato se je popolnoma zjasnilo in je zasijalo sonce z vso svojo poletno močjo. Pred nevihto so pridrevli nad mesto gosti, grmadasti in črni oblaki, ki so mahoma spustili na zemljo vse svoje vode. Ljubljana je bila v tem času tako rekoč poplavljen po cestah in ulicah. Kanali niso mogli sprejemati vseh vodnih mas, ki so se nato začele razliti po raznih cestah in ulicah. Veliki odvodni kanali, ki so napeljeni ob obeh straneh Ljubljane, so bili mahoma napolnjeni in so na gotovih mestih bruhali v Ljubljano grdo, umazano vodo. Silen piš, ki je prihajal od severozahodne strani in besnel proti zapadu, je šibil drevje, lomil vejeve in tuhtal podlako tako staro drevo. Bila je drugača tudi nevarnost, da bi se plohi pridružila še toča. Ledena zrna pa bi pač napravila veličansko škodo po njivah in sadovnjakih. Res še ni minila popolna nevarnost za točo, primeri pa se še kaj rado, da nam julij prinese točo, ki na pravi posebnosti po vinogradu ogromno škodo. Piš je v Mostah podlako kozolec-enojelek, izruval j tudi več javlan. Tudi v mestu je strašno besnel vihar. Na Sv. Petra cesti je n. pr. na neke hiše podlako ali bolje prlomi pločevinasti dimnik. Po plohi se je prikazala lepa mavrica, katere en krak je segal v strugo Ljubljanice na Poljanski nasip.

V terek je vladala podnevi huda soparica. Ze jutraj je toploter kazal 17 stopinj Celzija, podnevi pa je bila dosežena nekoliko nižja dnevna temperatura kakor v nedeljo. V terek je bil temperaturni maksimum 26.8 C, v sredo jutraj pa je bilo 11.6 C. Barometer se je drugače dvignil nenavadno visoko. V terek jutraj 758.6, v sredo jutraj pa 766.2 mm. Torej velik dvig za 8 mm. V sredo jutraj je bilo drugače močno oblačno, čez dan je bilo vedro in sončno.

pod katerima bo varirala cena pri dvostranskem monopolu. Ugotavlja pa, da je tako izračunavanje v praksi oteženo in to ne le zaradi nezadostnih statističnih podatkov (v primeru pridobitnih gospodarstev), ampak zlasti zaradi tega, ker je treba pri potrošnih gospodarstvih jemati v poštev potrebe, ki zaradi svojega individualnega značaja niso izmerljive, ampak le primerljive količine.

K spoznavanju upravnega ustroja hititske države je prispeval dr. Korošec razpravo: Bel madgaliti. V njej določa na podlagi tzv. službenih instrukcij, ki so jih izdajali hititski vladarji za različne skupine svojih funkcionarjev položaj bel madgaliti — pokrajinskega namestnika, ki je bil hkrati vojaški poveljnik, načelnik civilne uprave, nadzornik nad bogoslužjem in svečeništvom, za kraljem najvišji sodnik in čuvár kraljeve domenične imovine. V razpravo sta vključena transkripcija in izvirni prevod nekaterih važnejših delov instrukcij glede kraljeve imovine in sodstva.

Dr. Kržišnik je v razpravi: Separatio bonorum, opirajoč se na različna mnenja rimskopravnih in navajajoč besedilo ustreznih določb iz virov rim. prava, podal zgodovino in vsebino, po goje in učinke te važne institucije rimskega prava. Sledi razprava prof. Kušaja: Mešana državna oblika. Tudi on navaja vrsto klasičnih piscev od starega veka do osemnajstega stoletja, ki so podajali teorijo mešane državne oblike, ki je postala osnova konstitucionalni državi devetnajstega in dvajsetega stoletja.

Sledi razprava prof. Maklečeva: Značilne posebnosti italijanskega kazenskega zakonika z dne 19. okt. 1930. Medtem ko je prednačrt iz l. 1921. postavil kot edino merilo tzv. legalne odgovornosti storilčeve nevarnost za pravni red, tako, da so ga označevali kot »un codice penale senza colpa

sku novinarjev. Na naše vprašanje, kakšen je konkreten program za to leto, je g. predsednik odgovoril: »Končno določenega programa ne morem še dati, ker bo izdaja odvisna od razmer in sredstev. Toda pripravljen je tretji del Nahtigalovega Euchologia, nadaljevanje Zoisove korespondence v Kidričevi prireditvi, Grafenauerjeva monografija o Lepi Vidi, več tehničnih knjig, med njimi morda tudi moi prenos na naidaljšo razdaljo, gotovo pa zvezek prirodoslovnih razprav, ki bo kmalu izšel. Pripravljamo tudi Delovno poročilo, kakor ga izdajajo vse Akademije. Dela in pripravila se veliko, pa upamo, da bomo s svojimi skromnimi sredstvi lahko izdali toliko in takih knjig, ki bodo slovenski znanosti v čast.«

Ko tako stopa slovenska Akademija pod novim vodstvom v novo delo, ji želimo velikega uspeha s staro akademsko zdravico: »Vivat, crescat, floreat, Academia slovena!

Najboljši in najcenejši slovenski tednik je »Domoljub«

se graditelji niso mogli ozirati na en sam gradbeni sistem.

Najstarejši gradbeni sistem, ki je tudi še vedno najbolj razširjen v Ljubljani, je strnjeni sistem. To se pravi, da je zgrajena hiša poleg hiše, brez vmesnih vrtov in dvorišč. Najstarejša ljubljanska ulica, Florijanska ulica, je zgrajena v tem načinu, prav tako tudi Stari trg in Mestni trg. To je dokaz, da so se Ljubljančani že od nekdaj čutili meščane, zakaj do malega vse naše vasi so zgrajene v ločenem sistemu, to je, da je postavljena vsaka hiša zase in obdana z vrtom, z dvoriščem, s potjo. Strnjeni sistem je imel včasih to prednost, da je vzdrževal skupnost prebivalstva in lažjo obrambo pred morebitnimi napadi (pred Turki). V novejšem času pa govori za ta sistem vrednost stavbnih parcel, zakaj mesto si res vsaj v sredini ne more privoščiti širokih dvorišč in vrtov ter je treba do skrajnosti zazidati vsak kvadratni meter. Iz tega so v strnjem sistemu hiše tudi večnadstropne. V strnjem sistemu so zgrajene neke stare ljubljanske ulice, marveč tudi novejšje.

Uveljavljaj pa se je, zlasti po potresu, tudi ločeni gradbeni sistem. Stara predmestja, kakor Gradišče, Sempeter itd., so težila sicer k mestnemu značaju ter so gradila svoje hiše pretežno v strnjem sistemu, morda sem in tja nekoliko omiljenem, s kako malo vmesno ozko prehodno stezo ali dvoriščem, toda okoli Ljubljane so rastle vasi, ki so pozneje postale predmestja in končno sestavni del mesta. Tako je stari del Spodnje Siške in tudi moderni del skoraj ves zgrajen v ločenem sistemu, prav tako Moste, Rožna dolina, Vič, dolenski del mesta, Hradečkova cesta, izrazito zlasti Trnovo in Krakovo, kjer so se nekoč prebivalci preživljali v pretežnem delu s kmetovanjem, čolnarjenjem in ribištvo. Tako delo pa vedno zahteva hišo, ločeno od drugih, s posebnim dovozom, z dvoriščem in podobnim. Ti mestni deli so še do danes ohranili ta značaj, ko so se v njih pričele pojavljati moderne eno- ali dvodružinske vile in stanovanjske hiše.

Pa tudi nekateri »lenni« deli bolj proti središču mesta so se oprijeli značaja ločenega strnjene sistema. Tako je lep del Ceste Viktorja Emanuela III. zazidan v ločenem sistemu; enako je zgrajena vzporedna Levstikova ulica, dalje skupina hiš okoli Hrvaškega trga, skoraj ves okraj pri Sv. Jožefu; najbolj pa se uveljavlja ta sistem za Bežigradom, kjer hoče vsak lastnik nove vile ali hiše imeti tudi vrt. Le ob glavni, to je Bleiweisovi cesti, je uveljavljen strnji sistem.

Nekak kompromis med strnjim in ločenim stavbnim sistemom je sistem »blokova«. Toda »nebotičnikov blok« spada v strnji sistem, ne pa tako sosednji Dukičev blok, kjer so po tri hiše zidane druga ob drugi, med sosednjimi tremi hišami pa je dovolj prostora za otroška igrišča in za prehode. V to vrsto spada tudi stanovanjski kolos, kakor ga predstavlja mestna »Rdeča hiša« na Poljanski cesti, ki je pravzaprav skupina več hiš, vsaka s svojim vhomod, toda s skupnim dvoriščem.

Še en stavbni sistem poznamo v Ljubljani. Uvedla ga je pred leti Vzajemna zavarovalnica, ko je gradila stanovanjske hiše v sedanjih Dermotovi ulici. To je vrstni sistem. Hiše so zgrajene druga tik druge, vse enake, da izgleda cela skupina kakor ena sama dolga stavba, toda vsaka ima v ospredju in v ozadju nekaj prostora za vrt, vsaka hiša gveda strogo ločen vhod. Interesenti so imeli proti tem hišam kar nekaj odpor, čeč, to ni najeto stanovanje, ne lastna hiša. »Izgleda, kakor da sem najemnik, hočem pa biti gospodar!« V resnici se je izkazal ta sistem zelo praktičen, ker prav nič ne ovira hišnega lastnika pri uveljavljanju pravice; sosed sosedu ne more gledati v lonec, pa vendar so stavbne parcele izkoriščene kar najbolj mogoče, celo vrtički so na razpolago. Sedanji lastniki teh stanovanjskih hiš v Dermotovi ulici se prav nič ne kesajo, da so kupili od Vzajemne zavarovalnice te hiše. Na po-

e senza pena, ohranja k. z. iz l. 1930, kljub važnim spremembam zveznost s prejšnjim kaz. pravom. Pod vplivom ideologije totalitarne države so posebno močno zaščitene pravne dobrine kot država, religija (katoliška religija uživa posebno zaščito kot »la religione dello Stato«, šele nato pridejo na vrsto »i culti ammessi nello Stato«) rod-bina in rasa. Posebno je zlasti tudi zaščiteno narodno gospodarstvo kot celota. Pomembno je, da stoji na čelu zakonika še vedno določilo: »Nullum crimen, nulla poena sine lege«, kot največje jamstvo državljanske svobode.

Dr. Murko Vladimir je prispeval razpravo: Veljavne določbe nove uredbe o drž. računovodstvu. Tu gre za vprašanje, če veljavni določili stare zakonodaje, zlasti starega zakona o državnem računovodstvu iz l. 1910., ki je bil razširjen na vse jugoslovansko ozemlje, novega zakona o drž. računovodstvu iz l. 1934., ki sploh nikoli ni dobil obvezne moči ter uredbe o drž. računovodstvu iz l. 1941., od katere je dobilo obvezno moč le III. poglavje. Dasi se je po okupaciji ohranila kontinuiteta prava na ozemlju Ljubljanske pokrajine, so vendar važne nekatere norme, izdane po centralni vladi in Visokem komisariju, ki jih avtor označuje z novo zakonodajo.

Zanimiva je razprava prof. Sajovic: Pravosodstvo, mednarodna pristojnost, podsednost. Tu razpravlja o vseh tistih vprašanjih, ki so v zvezi s primeroma novim pojmom mednarodne pristojnosti, ki zadeva ob državno (nacionalno) pristojnost. Pri razlaganju razmerja med sodno pravno potjo in mednarodno pristojnostjo pride do zaključka, da le-to kljub nekaterim nasprotnim glaso-vom ne nasprotuje mednarodnemu pravnemu redu.

Naslednja je razprava prof. Spektorskega: Teo-

Amoralni človek

Razvoj sodobnega človeka ima precej zapleteno in težko umljivo smer. Čeprav opazujemo zvečine zdrave poganjke nove in resnično prerojene bodočnosti, ki se vedno bolj uveljavlja nad materialističnim mišljenjem in čutenjem prejšnjih rodov, pa nas vendarle skrbi bohotenje posebnega tipa človeka, ki ga najlažje poimenujemo z besedo »amoralni človek«. Ne rečemo »nemoralni človek«. Razlika med amoralnim in nemoralnim je namreč bistvena. Nemoralni človek pada iz slabosti ali tudi iz drugih nagibov, a končno se vendarle zaveda, da moralne zakone krši, da ga torej ti zakoni vendarle vežejo, čeprav jih on ne spoštuje. Ima torej še vedno nek moralni čut, čeprav so ga drugi nagibi zameglili. Amoralni človek pa zanika vsako vezanost na moralne norme, moralnega občutka on sploh ne pozna.

Ta tip ni iznajdba sodobnosti. Amoralnega človeka pozna zgodovina že od zarje človeštva. Vendarle je pa za našo dobo kljub temu zelo značilno to, da število amoralnih ljudi raste. Ta lastnost se javlja v vseh panogah človeškega udejstvovanja. Amoralni človek si nič ne jemlje k srcu, če se v bistveno važnih stvareh zlaže, samo da ima s tega neko osebno korist ali tudi včasih že zato, da škoduje svojemu sočloveku. Tudi ne pozna nobenega občutka vesti, če mora radi osebnih gmotnih vidikov vreči vrsto ljudi v gmotno ali duhovno nesrečo. To se je sicer dogajalo v vseh časih in se bo tudi dogajalo, dokler bo človek na zemlji. Toda v vseh časih je imel človek, ko je izvrševal zlo, v glavnem tudi zavest, da dela zlo. In vprav v tem je velika razlika. Danes pa je zraslo število tistih, ki so pripravljeni tudi vsak dan prejemati obhajilo ali točno izpolnjevati pobožnost prvih petkov, da le vidijo v tem pot do gmotnega samozadovoljevanja, delajo zlo, a mislijo, da delajo dobro. In tako stojimo danes pred zelo značilnim pojavom v življenju krščanskih ljudi. Mnogi so začeli pojmovati krščansko življenje in krščansko udejstvovanje, tudi na najbolj središčnih in izpostavljenih poljih, kot nekako oporišče, nekaj verižni most do utešitve materialističnih in nekrščanskih težej. Vest jim ne vzbuja nobenih občutkov, ker so moralni čut že izgubili. Lakomnost in druge neurejene težnje so jim posvetile vsa sredstva. Laž jim ni nič slabega. Škodovanje sočloveku jim je sijajno uspeša akcija, ki jo kvečjemu prištejajo v vrsto uspešega »okrog-prinašanja«.

Usodno je to, da se ta tip amoralnega človeka skriva navadno pod plašč dobrega. In tu je obenem tudi velika tragika človeštva, da se tolikokrat na čelo dobrega in poštenega prizadevanja postavi tip amoralnega človeka, ki kmalu pokopje pod težo materialističnih stremljenj duhovne cilje, ki se zanje bori počelo dobrega. Ni dvoma, da se prej ali slej amoralni človek sam po sebi onemogoči in tudi izloči iz družbe, ker končno človeška družba, bodisi taka ali taka, sloni vedno na načelih poštenosti in izloča kakor viniški most, kadar vre, iz sebe vso nepoštenost in umaženost. Toda vendarle naredijo ljudje amoralnega tipa v prizadevanju za blagor splošnosti veliko škodo. Tu je zlasti naloga krščanstva, da zopet vzbudi v ljudeh moralno čutenje in jih zopet postavi v red pravnosti.

Drobne gospodarske

Ustanavljanje poljedelskih zadrug v Srbiji. Srbski ministrski svet je dovolil ustanavljanje zadrug zlasti takih, ki bi se hotele udeleževati v poljedelstvu. Izkazalo se je namreč, da so zadruge svojim nalogam zadostile in da naj zato v še večjem številu pomagajo k izvedbi poljedelskega načrta za Srbijo.

Romunska akademija za poljedelstvo ustanovljena. Pod predsedstvom poljedelskega ministra Aureliana Pana je bila v romunskem poljedelskem ministertvu ustanovljena romunska akademija za poljedelstvo. Akademija bo prevzela in nadaljevala delo prejšnje Poljedelske družbe. Predsednik akademije je C. Garoflid, podpredsednik pa poljedelski minister Aurelian Pana.

Novi kovanci v Romuniji. Dosedanji romunski srebrni kovanci za 250 lejev bodo vzeti iz prometa začeti s 15. julijem. 30. septembra izgubijo stari kovanci vrednost, vendar jih bodo davčne uprave še sprejemale do 31. decembra. Finančno ministertvo je dobilo pooblastilo, da izda 30 milijonov novih kovancev po 200 lejev v skupnem znesku 6 milijard lejev. Novi kovanci bodo iz zlitine srebra in bakra, imeli bodo premer 24 mm, teži pa bodo 6 gramov.

doben način so skušali graditi tudi drugje v Ljubljani. Znan je bil na primer načrt na posestvu Polakovih v Erjavčevi ulici, pa so vsi taki načrti propadli prav zaradi neumljivega nezaupanja interesentov.

Kakor vidimo, so se v Ljubljani uveljavili vsi možni gradbeni in stavbni sistemi in vendar zgle-da naše mesto kar skladno zgrajeno, še celo več: opazovalcu nudi kar dosti oddiha in spremembe, ako zaide iz strogo trgovskih in prometnih ulic v sosednje ulice, namenjene izključno stanovanjem in družinskemu življenju.

KULTURNI OBZORNIK

Zbornik znanstvenih razprav profesorjev juridične fakultete 1940-41

Izšel je Zbornik znanstvenih razprav za leto 1941-42, ki ga izdaja profesorski zbor juridične fakultete ljubljanske univerze. Dejstvo, da je vsebinsko, zlasti pa oblikovno mnogo bogatejši kot kateri koli od njegovih sedemnajstih predhodnikov, je prav gotovo brez pridržka zelo razveseljujo. Tu gotovo ne velja stari rek: »Inter arma silent Musae«. Zbornik obsega 368 strani običajnega formata.

Za uvod sta napisala prof. Janko Polec in prof. Stojan Bajič nekrologe v preteklem letu umrlih profesorjev dr. Kušaju Radu, dr. Dolencu Medodu in dr. Lapajnetu Stanku. Dr. Polec je svojima, z izredno ljubeznijo pisanima člankoma, dodal bibliografijo vseh spisov dr. Kušaja in dr. Dolenca. Nekrologi kažejo na izredno plodovitost blagopokojnih gg. profesorjev in odlično mesto, ki so ga zavzemali v slovenski pravniški znanosti.

Nekrologom sledi 11 razprav profesorjev juridične fakultete, ki so jim dodani sumariji, pisani razen enega (ki je latinski) vsi v italijanščini.

Prva je razprava prof. Bilimoviča o ceni pri dvostranskem monopolu, ki postaja v modernem gospodarskem sistemu vedno važnejši. Navaja številno literaturo o tem vprašanju. Ločeno za potrošna in ločeno za pridobitna gospodarstva izražena teoretično spodnjo in zgornjo skrajno točko,

rija in empirija. Ob podajanju razširjenega mnenja, da je znanost adekvatna realnost, da je prava veda le čista empirija brez vnaprej zgrajenih teorij, ugotavlja, da je znanost teleološki proces, ki mu je svojstven idealizem v pomenu namena. Vsaka veda je eksperimentalna, v kolikor hoče ugotoviti skladanje svojih teorij z realnostjo. To pa ne nasprotuje naslednji trditvi, da se vsaka veda bistveno loči od naših neposrednih občutkov.

O družbi z omejeno zavezo po ital. državljanskem zakoniku in po jsl. trgovinskem zakonu piše prof. Škerlj. Njegova razmotrivanja kažejo, da se oba zakona strinjata ali vsaj bistveno ne razlikujeta. Iz dejstva, da ima ital. d. z. o. z. bolj značaj kapitalne družbe, jsl. družba z o. z. pa bolj značaj osebne, sledje nekatere osnovne razlike med ital. drž. zak. in jsl. trg. zakonom.

Dr. Vogelnik podaja v razpravi: Popis jugoslovanskega prebivalstva iz l. 1931. in popis prebivalstva Ljubljanske pokrajine iz leta 1941. kritiko obeh štetij in prihaja do sklepa, da je glavna moč popisa iz l. 1931. v modernih demografskih osnovah, onega iz l. 1941. pa v popolnejši tehnično-statistični izvedbi. Zato tudi priporoča previdnost pri primerjavi rezultatov obeh popisov.

Iz narodne pravne zgodovine je razpravica dr. Zontarja: Najstarejša sodna knjiga mesta Kranja. Tu podaja pravno analizo sodne knjige, katere rokopis je našel poleti l. 1941 ob inventariziranju na Gorenjskem.

Prepričan sem, da bo novi obširni zbornik vzbudil v pravniških krogih tisto pozornost, ki mu gre. Jasno je, da pomeni bistveno sestavino naše mlade zgradbe pravoznanstva, tako da moremo biti tako profesorskemu zboru, ki ga izdaja, kot posameznim pisem iz srca hvaležni za visokovredno darilo.

A. B.

Dolne novice

Koledar

Četrtek, 30. julija: Abdon in Senen, mučenca; Julita, mučenica; Maksima, devica in mučenica; Rufin, mučenec; Urzus, škof.

Petek, 31. julija: Ignacij Lojolski, spoznavalec in ustanovitelj reda; Helena Šved., mučeni-
valec in ustanovitelj reda; Helena Šved., mučeni-
ca; Fabij, mučenec.

V soboto izide

prvi del veličastnega Budakovega romana

OGNJIŠČE

438 strani.

Prevedel Severin Šalt. Opremlil arch. V. Gašček

Roman je iz zbirke »NABA KNJIGA«

Kdor še ni narčen se lahko
naroči pri založbi »Naše knjige«

Ljudska knjižarna v Ljubljani
Pred škofovo 5

— Zgodovinski 30. julij. Iz spominov in zgo-
dovine vemo, da je bivša Avstro-ogrška proglasila
splošno mobilizacijo na usodni »Anin dan«, to je
dne 26. julija 1914, torej pred 28 leti. Vojno je
habsburška monarhija napovedala Srbiji dne 28.
julija. Vendar ni bilo takoj prvega dne začetka
sovražnosti, temveč sta obe armadi, avstrijska in
srbska, dva dni le čakali in oprezali druga drugo.
Dne 30. julija 1914, torej točno pred 28 leti na
današnji dan, je padla — po verodostojnih za-
pisnikih nekaterih častnikov, prva vojna žrtev.
Neki avstrijski narednik, najbrže Madjar po na-
rodnosti, je hotel s čolnom iz neznanih razlogov
preveslati Donavo, toda z nasprotno strani ga je
ustrelila srbska straža. Tega narednika moremo
smatrati za prvo vojno žrtev prejšnje svetovne
vojne. Njej je sledila množica vojnih žrtev skoraj
vseh evropskih narodov, saj skoraj ni bilo države
v Evropi in po svetu, ki ne bi bila na ta ali oni
način zapletena v prvo svetovno vojno.

VELIKI ZGODOVINSKI ROMAN KNEZ MARKO

dobite v vseh knjižarnah in trafikah. Vsaka knjiža
5 Lir. Naročniki bodo dobili dostavljena oba dela
skupaj.

Kupujte knjige »Slovenčeve knjižnice«, ki
vam nudijo lepo, zanimivo branje!

— Sprejemni izpiti za I. razred gimnazije.
Vpis v tečaj, ki pričnejo 1. avgusta, traja samo
še nekaj dni. Poučujejo profesorji vse pred-
mete po novih predpisih. Pri rednem obiskovanju
uspeh zanj. Pohitite, ne odlašajte! Izjemoma
bo vpisovanje še 1., 2. in 3. avgusta (tudi v
nedeljo) pri vodstvu tečajev, Zrinjskega 7-II.

— Gigi in zapravljevi. Do velike mode so
prišli v mestu sedaj razni lahki vozovi, kakor
gigi, kolesarji in zapravljevi. V ta vozila, ki kro-
žijo po mestnih ulicah, je vprežen po en konj, ki
nima preveč težkega dela, gospodarja pa le spravi
kar hitro do določenega cilja. Kdor je imel še od
prej kak tak voz kje v shrambi, pa je že davno
pozabil nanj, je sedaj kar zadovoljen, da ga ima.
Izvelel ga je na svetlo, lepo prebarval ter se
sedaj postavlja pred očmi tistih, ki kaj takega ne
premorojo. Ob nedeljah pa velja peljati se s ta-
kim vozom na sprehod kam na periferijo ali pa
kar po sredini mesta. Gigi, namreč dvokolesni vo-
zovi, so posebno prikladni, zlasti ako jih je iz-
najdljivi gospodar še opremil s kakimi starimi

gumijastimi kolesi. Srečnim lastnikom je ta vožnja
na konjsko vprego seveda nad vse prijetna in zdi
se jim, da tudi »nobe«.

Ljubljana

Praznovanje sv. Ignacija v cerkvi sv. Jožefa

God sv. Ignacija Lojolskega, velikega usta-
novitelja jezuitskega reda, bomo obhajali letos
v petek, 31. julija, zunanja slovesnost pa se bo
praznovala v nedeljo 2. avgusta.

Tridnevna priprava. Za pripravo se bo vr-
šila v cerkvi sv. Jožefa slovesna tridnevna
čestitev, petek in sobota. Vsak dan bo zjutraj
ob 6 sv. maša pred izpostavljenim Najsvetejšim
s petjem in blagoslovom. Vse tri večere pa bo
ob pol 8 govor o sv. Ignaciju, ki ga bo imel
č. o. Florijan Ramšak D. J.; nato bodo litanije
in blagoslov.

Voda sv. Ignacija se bo slovesno blagoslo-
vila v četrtek pred praznikom takoj po večerni
slovesnosti in na praznik sam. Verniki jo bodo
lahko dobili v cerkveni veži ali v zakristiji
vse dni. V čestitev bo pri oltarju sv. Ignacija
izpostavljena tudi njegova relikvija.

Celodnevno čestitev. Na praznik sv. Igna-
cija 31. julija bo v cerkvi sv. Jožefa slovesno
čestitev presv. Rešnjega Telesa. Najsvetejši
se izpostavi zjutraj ob 6. Nato se vrste sv. maše
vsake pol ure do 10. Ob pol 11 se začne skupne
odoracije (molitvene ure) za kongregacije, za-
vode in šole, h katerim pa so povabljeni tudi
drugi verniki, da se jih udeležijo v obilnem
številu, zlasti v večernih urah od 6 dalje. Sklep
z zahvalno pesmijo bo po večerni slovesnosti
ob pol osmih.

Večkratni popolni odpustek. Od sobote in
v nedeljo ves dan lahko dobe v cerkvi sv. Jo-
žefa vsi verniki, ki prejmejo sv. zakramente,
tolikokrat popolni odpustek (ki ga lahko da-
rujejo tudi za duše v vicah), kolikorkrat obi-
ščejo cerkev in molijo po 6 očenašev, zdrava-
marij in čast bodi v namene sv. očeta.

Nedelja sv. Ignacija se bo obhajala s po-
sebnostjo slovesnostjo. Ob 8 bo imel govor pre-
zvišeni g. škof dr. Gregorij Rožman, ki bo
nato opravi pontifikalno sv. mašo z veliko
asistenco. Na koru bo spremljal pevski zbor
tudi orkester. Po pontifikalu bo darovanje za
potrebe novega oltarja. Nato bo še ena tiha
sv. maša. — Zvečer ob pol osmih bo slavnostna
pridiga o. Florijana Ramšaka, nato litanije in
blagoslov. Na koncu bo okrog glavnega oltarja
darovanje za potrebe cerkve.

Vse vernike vlijudno vabimo, da se v obilni
meri udeležijo bogatih milosti teh prazničnih
dni v cerkvi sv. Jožefa.

1 Živilski trg. Živilski trg v sredo, 29. t. m.
je bil razmeroma živahen. Obilno je bil za-
ložen z različnim, iz Italije uvoženim sadjem.
Na izbiro so bile pri nekaterih branjevkah ne-
navadno lepe in finejše hruške po 3,70 lir kg.
Bile so kaj kmalu pokupljene. Na trgu je bilo
dalje napredaj nekaj breskev. Tudi nekaj ring-
lojev je bilo na izbiro. Ljudje so se dalje za-
nimali za melone, ki jih je prodajal branjevec
Joško pri kostanju na živilskem trgu. Bile so
po 5 lir kilogram. Doberšen košček melone je
bil že za 1 lito. Te melone, posebno one kva-
rdeče, so izredno sladke. Prav lepa in debela
paprika je bila zelo upoštevana in kmalu pro-
dana. Na trgu je bilo drugače mnogo zelenjave.
Naj omenimo, da so že zgodnji domači para-
dižniki zreli in jih je tuintam dobiti. Poznejši
paradižniki so sedaj začeli počasi dozorevati.

1 Odrezke za sladkor, maslo, mlo, krom-
pir in cikorijo bo mestni preskrbovalni urad
prevzemal od sobote 1. avgusta dalje tako, da
pridejo v soboto na vrsto trgovci z začetnicami

Naznanila

GLEDALIŠČE. Opera Četrtek, 30. julija: Zaprti.
— Petek, 31. julija ob 17: »Trubadur«. Red Sreda, —
Sobota, 1. avgusta ob 17: Baletni večer. Lanskoletni
abonma Četrtek. — Nedelja, 2. avgusta ob 16: »Truba-
dura«. Javen. Cene od 24 lir navzdol.

RADIO. Četrtek, 30. julija: 7.30 Poročila v slo-
venščini — 7.45 Pisana glasba — 8 Duet Malaj —
12.40 Koncert sopranistke Nade Mura — 13 Napoved
časa, Poročila v italijanski — 13.15 Poročila Vrhov-
nega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.25
Orkester pekmi, vodi dirigent Angelini — 14 Poročila
v italijanski — 14.15 Vesela glasba in pesmi, vodi
dirigent Petralia — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15
Vivaldi: Štirje letni časi (plošče Cetra) — 17.45 Pisana
glasba — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Sim-
fonična glasba — 20 Napoved časa, Poročila v itali-
janski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slo-
venščini — 20.30 Voljske pesmi — 20.45 Napevi iz
italijanskih in nemških operet — orkester in zbor
vodi dirigent Petralia — 21.25 Predavanje v sloven-
ščini — 21.35 Novi orkester, vodi dirigent Fragna —
22.10 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D.
M. Sijancec, sodelujejo sopranistka Draga Skok in te-
norist Janez Lipušček — operetna glasba — 22.45 Po-
ročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. G.
Plešić, Bleiweisova cesta 43, mr. Ročevan, Celovška
cesta 62; mr. Gartus Moste — Zaloška cesta 47.

Š do 2. v ponedeljek 3. avgusta z začetnicami
A do F, v torek 4. avgusta z začetnicami G do
J, v sredo 5. avgusta z začetnicami K do L, v
četrtek 6. avgusta z začetnicami M do O ter v
petek 7. avgusta trgovci z začetnicami P do S.
Poleg navadne konsignacije odrezkov morajo tr-
govci zanesljivo prinesiti s seboj tudi zeleno
knjigo o prejemu blaga in oddaji odrezkov, ker
sicer ne bi mogli oddati odrezkov.

1 Tečaj za popravne izpite v Trgovskem
domu. Začetek v soboto 1. avgusta. Pou-
čujejo strokovnjaki trikrat po dve uri te-
densko temeljito in uspešno iz vseh predmetov.
Honorar zmeren. Prijavljanje dnevno (tudi
še v nedeljo, 2. avgusta) dopolnje od 9 do 12:
Trgovski dom, prtiličje, Gregorčičeva 27.

1 Jezikovni pouk italijanščine in nemščine
dobe začetniki in spretnješi v obliki
konverzacije v večernih urah od 6 do 7
in od 7 do 8. Prijavite se dnevno od 9 do 12:
Trgovski dom, prtiličje, Gregorčičeva 27.

1 Abiturienti klasične gimnazije so na svoji
valeti skupno z gg. profesorji zbrali 741 lir za
svoje revne tovariše in jih izročili Vincencijevi
konferenci za akademike in srednješolce. Po-
sneljanja vredno!

1 Boni za sukanec. Obrtniki ki rabijo suka-
nec, naj dvignejo bone za nakup sukanca pri
Odseku za obrtništvo v Ljubljani, Čopova ul. 1
med uradnimi urami po sledečem vrstnem re-
du: A—C 30. in 31. julija, D—I 1. in 3. avgusta,
J—K 4. in 5. avg., — L—O 6. in 7. avg., P—R 8.
in 10. avg., S—T 11. in 12. ter U—Z 13. in 14.
avgusta t. l. Vsak naj prinese s seboj potrdila
Zavodu za socialno zavarovanje o zaposlenem
osebju in dokaz istovetnosti.

1 Maščobe za avgust bodo trgovci dobili že
v petek in soboto 31. t. m. in 1. avgusta tako pri
Gospodarski in Skupni nabavni in prodajni za-
druzi kakor tudi v mestnem preskrbovalnem
uradu tako, da pridejo trgovci z začetnicami
A—L na vrsto v petek, a v soboto trgovci z
začetnicami M—Z. Vsi trgovci morajo s seboj
prinesiti knjige o prejemu blaga, da se jim naka-
zilo tudi dejansko vpiše v knjigo, ker se vse
racionirano blago sme oddajati samo po vpisu
v knjige. Upravičenci bodo meseca avgusta do-
bili za maščobo samo maslo. Ker se pa maslo v
vročini rado pokvari, naj konzumenti v lastnem
interesu kupijo blago takoj prve dni meseca.

1 Operna sezona bo trajala do vseh 9. av-
gusta, nato bo Opera zaradi snajenja prostorov
ostala zaprta do 2. septembra. — Zaradi sna-
ženja ostane D r a m a od 27. julija do 10. av-
gusta zaprta.

Kaj je novega pri naših sosedih?

Iz Gorizije

Sedem tisoč lir za pridelovalce činkvantine.
Pokrajinski korporacijski svet je s pomočjo
domačih denarnih zavodov razpisal več nagrad
v znesku 7000 lir za podvig pridelovanja tur-
ške »činkvantine«. Nagrade bodo dobili polje-
delci v domači pokrajini. Kdor hoče tekmovati,
mora posejati najmanj 5000 m² s činkvantinom.
Nagrada je 13. Prva nagrada znaša 1000 lir,
druga 800 lir, ostale nagrade so v skupinah po
tri, vsaka po 600, 500, 400 in 350 lir. Prošnje
je bilo treba predložiti do 15. julija.

Srebrna maša msgr. A. Veljica. Pred krat-
kim je praznoval srebrno mašo član našega
stolnega kapitlja msgr. Alojzij Velji. Kanonik
Velji je priznan pridigar in ob zadnjem kon-
gresu Kristusa Kralja je govoril tudi v Ljub-
ljani.

Z Gorenjskega

Gauleiter dr. Rainer obiskal Bled. V pone-
deljek je obiskal Gauleiter dr. Rainer Gorenjsko.
Čez Beljak in Korensko sedlo se je pripeljal z
državnim mladinskim vodjem Axmannom na Bled,
kjer so pozdravili goste SS-skupinski vodja Roe-
sener in drugi predstavniki oblasti, stranke in
vojske. Po službenih razgovorih sta si oba odlični-
ka ogledala blejski grad.

V Kranju je umrl v starosti 46 let g. Mihael
Zakrajšek, ječar na kranjskem sodišču. Pokopali
so ga pretekli petek popoldne. Zapustil je vdovo
in sedem otrok.

Dijaki delovne službe bodo prišli na Gorenj-
sko. V okviru prvega nastopa nemških dijakov
»delovne službe« na Gorenjskem bodo vsi ti za-
posleni deloma v narodni politični, deloma pa v
znanstvenih in strokovnih panogah. Da bi obisk
dijakov rodil čim več uspeha, bo pripravljen za-
nje in prirejen v času od 28. julija do 1. avgusta
poseben šolski tečaj v Gozdu, kjer bodo vsi di-
jaki pod vodstvom dr. Fritza Kürbischa, vodje
blejskega odseka za vodstvo dijakov, spoznali raz-
mere, v katere prihajajo. V šolski tečaj bo prišlo
vsega skupaj 238 dijakov in dijakin, ki se bodo
posvetili za čas delovne službe narodno-političnim
nalogam, ter 112 dijakov in dijakin, ki se bodo
posvetili znanstvenim in strokovnim vprašanjem.
V učnem načrtu štiridnevnega tečaja so predavanja o
narodno političnih nalogah Koroške, o zgodovini
Gorenjske, o plemenskih osnovah prebivalstva na
Gorenjskem, o načelih šolskega dela v novih
ozemljih, o mladinskem delu na Gorenjskem, o
navadah in običajih na Koroškem in Gorenjskem,
o kulturnih nalogah Koroške do juga, kakor tudi
številna druga poučna predavanja, ki bodo vsem
udeležencem dala potrebna pojasnila o Koroški in
o novem ozemlju, preden bodo nastopili delovno
službo na Gorenjskem.

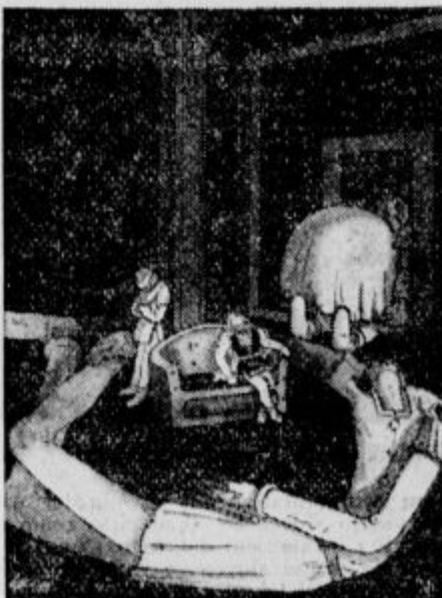
Kino v Bohinjski Bistrici. Okrožni vodja dr.
Hochsteiner iz Radovljice je te dni izročil »Bo-
hinjski kino« v Bohinjski Bistrici svojemu name-

Dolgin - Debeluh - Ostrogled

Risbe: ROM — Besedilo po K. J. ERBENU

51.

DOLGIN SE RAZTEGNE KOT JERMEN
OKROG STOLA. DEBELUH SE ZAVALI
PRED VRATA. OSTROGLED SE NA-
SLONI NA STEBER. TODA — VSI ZA-
SPE IN DEKLICA — IZOINE.

52.

PRVI SE ZBUDI KRALJEVIĆ IN PRE-
DRAMU DOLGINA.

ARMATORI DI PESCA

rinovate il vostro naviglio!

IL NUOVO CONCORSO A PREMI BANDITO DAL
COMMISSARIATO GENERALE PER LA PESCA
VE NE OFFRE L'OCCASIONE.

LASTNIKI RIBIŠKIH LADIJ

obnovite Vaše brodoge!

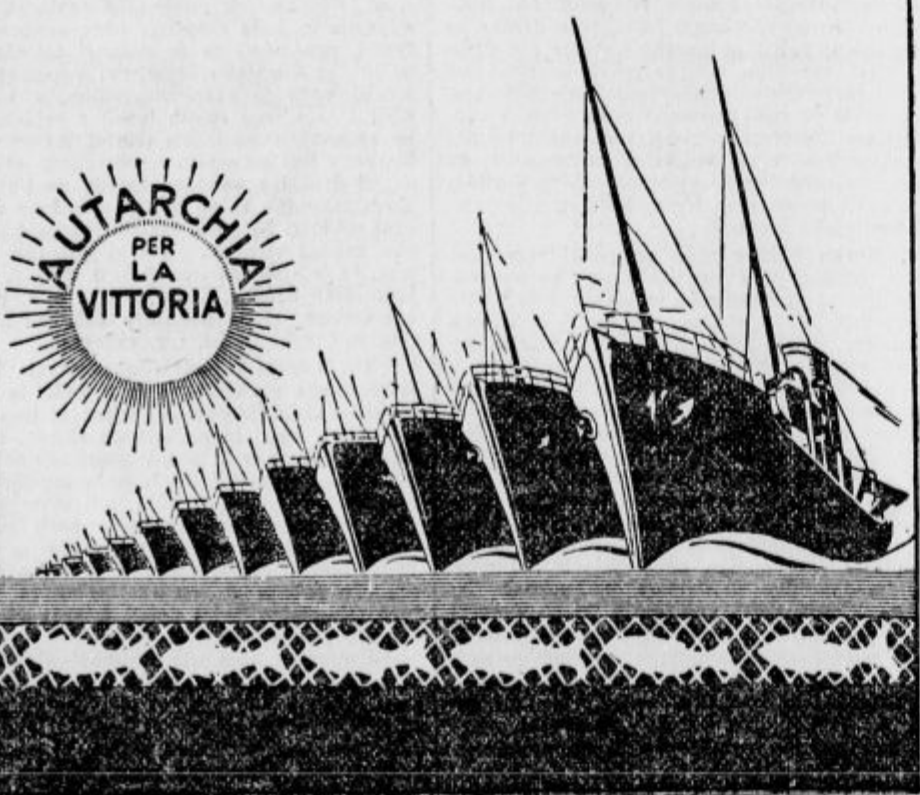
NOVI NATEČAJ NA PREMIJE RAZGLAŠEN OD
GLAVNEGA KOMISARIJATA ZA RIBOLOV
VAM NUDI PRILIKO

200 NUOVI MOTOPESCHERECCI

DA ADIBIRSI ALLA PESCA A
STRASCICO CON DIVERGENTI

200 NOVIH MOTORNH RIBIŠKIH ČOLNOV

ZA RIBOLOV Z VLEČENJEM
MREŽ Z RAZDELJEVALCEM

Naročajte »Slovenca«!

Nekaj za mlada srca

Potopljena ladja

Skoraj nihče ni mogel razumeti, kako da ima Peter tako hrepenenje po morju. Njegovi starši niso bili doma ob morju in so bili od daleč prišli kot ribiči in niso svoj živ dan imeli drugega opravka z morjem, kakor da so bili zdaj blizu njega in si je oče služil kruh z delom pri bogatih lastnikih ladij.

Ko je bil Peter še majhen, ni bilo čudno, da je imel rad morje, saj se je igral samo z ribiškimi otroci, a ti so se vsi tako vedli, ko da bi bili stari pomorščaki. Tedaj je bilo povsem naravno, da je hotel biti delavec sin isto kot oni. Ko je bil starejši, bi bil pa že lahko sprevidel, da je bilo morje nemogoče zanj. Njegovi starši so bili preveč revni, niti od daleč ni mogel misliti na to, da bi imel kdaj toliko denarja, da bi mogel imeti lastno ladjo.

Navzlic temu se je Peter krčevito oklepal svojega načrta. V šoli ga je učitelj pohvalil, češ da je odprte glave in da mora v mestne šole. Oče se je že v duhu veselil tistih časov, ko mu bo fant v pomoč. Toda Peter je ostal trmoglav in se je držal le tega, da bo imel svojo ladjo in da njegovo življenje sploh ne bo moglo biti drugačno.

Ko mu je bilo 14 let, so ga starši le neradi vdinjali na ribiško ladjo za pomočnika. Tu je bil dve leti. Tedaj je »Upanje«, tako je bilo ime tej ladji, naselilo in ladja se je potopila tik obale in izginila v morju. Vsa posadka se je rešila, a Peter je bil zdaj brez zasluzka, dokler ni lastnik ladje kupil novo ladjo.

Nekoč jutraj je lastnik Romb zagledal Petra, kako je stal pred njim in kar ni mogel z besedo na dan. Slednjič je le spravljal iz sebe, da je »Upanje« vendar še kar dobra ladja in zakaj naj bi brez haska ležala tam ob obali? Nedavno se je bil peljal tja in kolikor more reči, ni ladja preveč globoko v morju. Če je lepo vreme, jo lahko vidi — ali gospod ne misli le ladje spraviti na dan?

Romb se je na ves glas zasmejal, ko je slišal te čudne besede. Le kaj si Peter misli, koliko da družba za dvigavanje ladij zahteva za kaj takega? Priti bi morali potapljači pa posebna ladja in še to in ono! Za tisti denar bi lahko kupil še novo ladjo. Seveda, škoda je »Upanje«, da leži na dnu morja, vendar — kar je — je!

Če pa Peter meni, da bi se stvar obnesla, potem naj pa kar poskusi — on — da nima prav nič proti temu — in tako bi Peter le dobil svojo ladjo, ki si jo tako neznansko želi — je dejal Romb in se porogljivo muzal.

Peter je skromno dejal, ali bi mu to dal pismo in Romb je, majaje z glavo, ustregel njegovi želji. Potem je Peter odšel tako sramežljivo, kakor je bil prišel, in lastnik je po tistem sklenil, da si bo za naslednjo vožnjo najel drugega pomočnika. Saj je bil tale preveč trapast in brez dvoma mu manjka kolešček v glavi!

Medtem je bil šel Peter še nekam. Po delopustu je poiskal vsakega trgovca in ga vprašal, ali potrebuje kako pomoč? Trgovci je dejal, da ne potrebuje nobene pomoči. Peter nato, da je stvar taka, da on ne mara nobenega denarja za to, le če bi mogel za svoje delo dobiti tiste velike zaboje, ki v njih dobiva razno blago. Trgovci je menil, če je stvar taka in hoče delati za prazne zaboje, ki niso za drugega ko za kurivo, potem ga pa kar sprejme. Le kaj bo z zaboji? Ali nemara kani narediti ladjo iz njih? Pa menda vendar ne! In trgovci se je svoji lastni šali na ves glas zagrohotal. No, je dejal Peter, nekaj podobnega bo pač. Potem je odšel mirno v eklatišče in je začel garati. Tudi starega učnika je Peter obiskal. V nedeljo po maši je stopil v sobo njegov bivši učencec, rekoč, da ima prošnjo do njega. Prav — naj kar pove!

Peter je začel praviti, da jim je gospod učitelj v šoli razlagal, da ladja zato plava, ker je v njej res zrak, kakor pa zavzema prostora v vodi. Res je, tako približno je razlagal. No, in kaj hoče s tem? Če bi bil gospod učitelj tako

ljubezniv in bi mu hotel izračunati, koliko da je zraka v taki ladji. V kakšni pa? No, na primer v taki, kakor je bila ladja »Upanje«. Seveda bi to lahko izračunal — toda kaj pa bo Peter s tem? Nič takega, le tako...

Naslednje tedne je imel Peter le eno tajno skrb — da ne bi prišel vihar in ne bi odrinil »Upanja« z mesta, kjer je zdaj, in ki je precej pristopno. Sicer pa ni bilo skoraj nič opaziti, da mu kaj roji po glavi. Podnevi je delal kot kak suženj pri trgovcu, da bi bil z njim zadovoljen, zvečer pa je ves vesel vlekel lepe, gladke zaboje domov in jih zložil v kot na dvorišču. Tudi smolo in katran, ki ju je izprosil od trgovca, je prinesel s seboj.

Slednjič so pa v vasi le opazili, da Peter nekaj snuje. Spočetka so se norčevali iz njega, češ da si hoče zgraditi ladjo. Potem pa je Romb povedal, kako mu je moral dati črno na belem, da bo dvignil »Upanje« iz morja. Tedaj so začeli vsi zmajevati z glavo in si pospeševati, da se Petru najbrž blede.

Le učitelj ni nobene zini. Nekega večera so ga pozvali Petrovi starši k sebi in učitelj se je zaprl v sobo z njimi in s Petrom vred. Odtlej je oče pustil, da je sin počenjal po svoji glavi in je hodil redkih besed okoli. A učitelj je o priliki dejal, da še ni vseh dni konec in da je bil zmeraj tega mnenja, da je Peter zvita buča.

Na dvorišču so se zaboji bolj in bolj kopičili. Sleherni zaboji je Peter skrbno zabil z žebli, zadelal luknje s smolo in vse namazal s katranom. Bilo jih je več in več, a nič ni bilo videti, da bi kaj nastajalo iz njih. Dokler ni Peter nekega večera trgovcu odpovedal službo. Le zakaj to, je menil trgovec, saj mu rad nekaj v denarju navrže. Da ne, je dejal Peter, da ima zdaj zadosti zabojev.

V ponedeljek jutraj so ribiči hiteli k nabrežju, da bi videli te čudne reči, ki so se ondi dogajale. Tu sta bila Peter in njegov oče, ki sta si izposodila obilen čoln in ga obložila s kamenjem, kolikor je le šlo vanj. Krog čolna pa so plaval po vodi vsi tisti zaboji, in so bili drug z drugim z vrvmi povezani. Čoln se je le prav počasi pomikal dalje s tem tovorom in jako te-

Najbolj zapuščeni v Istanbulu

»Bo že Alah poskrbel,« pravi Turek. »Te živali je on ustvaril in bo zatorej pazil, da ne poginejo od lakote.«

V Istanbulu ni tako hudo glede na pse, kakor na mačke. Mačk kar mrgoli po mestu, psi pa se v tolpah potikajo po cestah. Tako se je tudi pred našo hišo na velikem trgu utaborila petčlanska pasja družina. Obvladala prostor 120 kvadratnih metrov, in gorje, ako se upa priti kak pes na ta trg! Najprej ga opozorijo trije mladiči z bevskanjem, da naj se koj spravi s poti. Če to ne zaleže, pa prideta oče in mati, ki ne poznata šale. Tujec mora brž odtod. Trg spada le tej družini.

Oče je črn in mati rdečkastorjava. Dva mladiča sta tudi črna, eden pa je rjav. Po dneve in tedne dolgo pripeka sonce na trg. Nekaj sadnih dreves drobnih vej in z usehljim listjem stoji ondi in čaka na dež. Vsa pasja družina se senči v tej borni senci. Videti je pet majhnih jam. Sleherni član te družine si je po eno izkopal. In tako ležijo v vročini in kafo, da mirno počivajo. A ne za dolgo. Lakota jih muči. Nemirno stopicajo po več ur po trgu, ki je obdan s tremi hišami. V pričakovanju stojijo psi pod okni in gledajo navzgor. Sleherno okno poznajo, iz katerega jim dajo kaj jesti. O, zadovoljni so tudi z ribjo koščico! Požro vse, vse. Pa se le malokdo v Istanbulu spomni na pse, ki ne morejo ne živeti ne

žavno je bilo veelanje. Slednjič sta se bila dokopala dotlej, kjer je ladja »Upanje« ležala na dnu morja.

Radovedni gledalci so povedali novico, da se je Peter odpravil na morje, da je privezal kame-nje na zaboje in da pojde pod vodo. Ves dan so se oglašale take vesti.

Drug dan se je uresničilo to, kar se je do-zdevalo nemogoče. Vpričo vseh je plula ladja »Upanje« po vodi. Bila je sicer poškodovana, vendar se bo dalo vse popraviti in bo spet kar do-bra za plovbo. Z nadčloveškim trudom je bil Peter spravljal zaboje pod ladjo, dokler ni bil vzgon tako močan, da je sunil ladjo kvišku.

Zdaj se je lastnik Romb kaj kisto držal in je zahteval ladjo zase. Toda Peter mu je poka-zal črno na belem, da je zdaj ladja le njegova in ga vprašal, ali nemara ne pozna svojega last-noročnega podpisu?

Graditelj ladij je dobil Petrovo prihraneno plačo zadnjih dveh let in je obljubil, da bo s tem denarjem ladjo povsem popravil. Še to poletje da bo Peter lahko odplul z njo na morje. Učitelj je bil silno ponosen na svojega bivšega učenca in vaščani so začeli na vso moč spoštovati mla-dega fanta.

Veliko sreče za na pot, Peter!

Hakada, mladi Indijanec

Naši raziskovalci najbolj težko zvedo, kako necivilizirani narodi vzgajajo svojo mladino. Zla-sti je to težko zvedeti od narodov, ki že izu-mirajo, ali od takih, ki so svoje življenje zaradi vpliva civilizacije povsem spremenili, kot so to, na primer Indijanci.

Le goli slučaj je povzročil, da smo zvedeli za vzgojo mladih Indijancev iz zapiskov nekega Indijanca iz rodu Sioux. Ta je svojo mladost pre-živel še v šotoru svojega plemena in je šele s 15 leti prišel k ljudem bele polti.

Temu Dakoti ali Siouxu je bilo ime Ohijesa (Zmagovalec). Kot otrok se je imenoval Hakada, kar pomeni po naše tisti, ki je zadnji.

Hakadovega očeta in starejše brate je neki mešanec izdal vladnim uradnikom in so se raz-bežali na vse strani. Hakada sta deset let vzga-jala njegov stric in njegova babica, o očetu pa je menil, da je mrtev.

Babica (unčida) je bila jako modra žena. Bila je odlična članica tajne čarovniške družbe z zna-kom želve in ona je uvedla Hakado v življenje. Pela mu je pesmi, ki so govorile o vojnih in ju-naških lovskih dogodkih, učila ga je bajk in pri-povedi njegovega plemena.

O lovu in boju pa ga je poučeval njegov stric, ki je bil slaven vojščak. Kadar se je deček vrnil iz gozda, se je začel izpit:

»Na kateri strani imajo drevesa najbolj sve-tlo skorjo? Na kateri strani rastejo veje najbolj pravilno? Odkod izhajajo skupine kamenčkov, ki so v plitvem potoku? Kje so ptiči, ki se preživ-ljajo z ribami? Ali imajo odtoki in pritoki jezera kaj opraviti s tem?«

Casih je stric zarana zbudil Hakado in ga je pozval, naj se ves dan postji z njim. Tedaj sta si oba namazala obraz z ogljem in tako je vsa vas vedela, da nič ne josta. Tovarši so prišli in so z jedatimi nagajali in ga mučili do večera, da se je težje postil.

Bil je še jako majhen, ko se je njegov uči-telj že navsezgodaj pojavil pri njegovem ležišču z bojnim krikom. Tedaj je moral skočiti kvišku, brž zgrabiti za orožje in ponoviti bojni krik. Če je bil zaspan, ali če je planil kvišku, ne da bi vedel, kaj je, se je stric norčeval iz njega in ga ves dan zasmehoval, češ da je mevža.

Tudi igre so zgodaj urile lastnosti vojščaka. Kadar so se dečki sešli, so se zbrali v skupine in so tvorili stranke. Eden je izstrelil puščico v zrak in še preden je padla na tla, so jih izstrelili tudi vsi drugi. Vsakdo si je prizadeval, da je natančno zadel smer in polet prve puščice. — Dolgo niso smeli meriti, ker se to na lovu in v boju tudi ne more storiti.

Vsak dan so tekali za stavo. Popoldne so se dečki sešli pri reki, kamor so prihajali s ponjii. Ko so se konjički pasli, so se dečki borili, nato pa so proizvajali konjske dirke. Izbrali so si naj-bolj urne konje, in če se jih kdo ni upal zajahati, so se norčevali iz njega. Slednjič so plaval. Naj-manjši so se kar obesili konjem za rep in so jih konji vlekli po vodi.

Pozimi so se sankali. Sanke so si narejali iz šest do sedem bilovih reber ali iz gladke drev-esne skorje. Sploh je vsa vzgoja stremela za tem, da je bilo telo gibčno in utrjeno in pripravljeno za trdo življenje in nevarnosti v divjini.

Dečke so, na primer, v temi poslali po vodo v kraj tujega plemena ali v bližino sovražnikovega taborišča. Nihče se ni smel zoperstaviti, sicer bi ga zaničevali kot strahopetca. Potem se je Hakada plazil skozi noč. Sleherni vejica, ki je poknila, bi utegnla biti kaka divja zver, in sle-

herni krik sove v dalji je utegnil biti klic kakega sovražnika. Po dolgem, dolgem trudu se je z vodo vrnil v svoj šotor. Potem pa mu je vzgojitelj vzel posodo z vodo iz rok, izlil tolikan težko pridobljeno vodo na tla in mu velel, naj gre še enkrat po vodo.

Od vseh so zahtevali, da morajo brez solzá in tožba prenašati pomanjkanje in težave. Morali so brez jedi in pijače po tri dni korakati in niso smeli biti nič utrjeni. Zahtevali so od njih, da so morali 24 ur neprestano teči in medtem niso smeli nič počivati.

Tako je bila mladost indijanskega dečka huda in naporna, toda nato so bili kot možje hrabri in vztrajni vojščaki in lovci. — Kaj praviš na vse to ti, ki ti je tako hudo vstati iz gorke postelje in iti v šolo? In ki tako težko slušaš starše, če te pošljejo v trgovino ali po drva — in to po-dnevni? In ki tako težko prenašaš, če si le malce lačen? Pa ki imaš vero in veš, da moramo vse hudo že zaradi Boga prenašati!

Ribič Jaro

Peneče se morje je kakor razbesnelo butalo ob skale. Valovi so se zaganjali ob čeri, kot bi jim bile postavljene na pot, da se niso mogli raz-divjati po širni obali in se zagnati do ribiških koč. Da, kot straže so bili ti valovi, stražili so ribiška naselja, da niso valovi, ki so se zaga-njali ob nje, speli do njih in jih motili. Saj, kadar je morje besnelo, ni bil varen nihče v njegovem okrilju, objelo je vsakogar in ga odnašalo s se-boj. V njem se je prikazovala čudovita moč na-rave, dobre matere, ki daje vse, ki je umirjena. A gorje, kdor se ji približa v trenutkih njenega besa! Uniči ga, nosi ga s seboj na svojih valovih tja daleč od obale in vrže ga na svoje dno.

Pred ribiško kočjo je veter majal mrežo, ki je bila razobešena. Vrata so se odprla in stopil je na prag Mate, da bi povlekel mrežo, da bi mu je ne odnesel veter. Kar zaneslo ga je, tako je pihalo.

»Močno brije, a do jutra se bo zvedrilo in morje bo zopet mirno kot prej,« je dejal, ko je stopil nazaj v kočjo.

»Oče, vzemi me s seboj na barko,« je pro-sil sin.

»Ne, Jaro, ti si premlad in neizkušen, lahko se ti kaj pripeti!«

»Saj sem že močan, pogledaj moje roke,« in pokazal je svoje mišičaste roke. Tolikrat ga je pro-sil, njegovo neutrueno hrepenenje po širnem morju je bilo tako veliko.

»Pusti me nocoj, Jaro, jutri bomo videli,« je še dejal Mate in se ulegel na ležišče.

Kot bi bilo nebo umito, je bila jasna njegova modrina, morje se je umirilo in čeri so počivale kot utrjene. Čakal je večera mladi Jaro, da mu bo oče rekel, naj gre z njim. Vzel je čoln in odveslal, pustil ga je sredi rahlih valov in skočil v morje.

V mraku se je oče pripravljal za odhod. Jaro pa bi šel rad z njim, da bi vlekel mrežo, da bi pomagal očetu.

»Jaro, vzamem te s seboj, a le pod pogojem, da boš vse ubogal, da ne boš delal po svoji glavi. Morje je lepo, a njegovo dno je globoko!«

Tako sta se odpravila z drugimi ribiči na barko. Jaro je delal: odvezal barke, ki so bile na verigah pripete ob kamen, pomagal je nositi mre-že na ribiško barko. Odrinili so od brega in pri-jeli vesla. Tudi Jaro je sedel, miške so se mu napenjale, ko je odrival vesla, vedno znova in vedno močnejše.

»Močan je tvoj sin, Mate, vidi se, da je tvoj,« je dejal stari Bogdan, ki je gledal mladeniča.

Znočilo se je in lov se je začel. Prižgali so svetilke, da bi z njimi privabljali ribe. Mreže so vrgli v morje in čakali. Riba se priplavala v mrežo, in ko je bila polna, so jo začeli vleči.

»Ne, Jaro, ti ne boš vlekel, premlad si, ne moreš, lahko padeš v morje,« je v strahu za sina dejal Mate.

Jaro pa je v svojem mladem zanosu, v sreči, da je šel z ribiči na morje, preslišal njegove be-sede. V ušesih so mu šumeli zvoki valov, vse nie-gove misli so bile osredotočene samo v eno. Tudi on je hotel vleči, zakaj ne bi, saj so njegove roke močnejše!

»Dajte, dajte, vlecite hitro, zdaj je čas,« je klical stari Bogdan.

Prijeli so in s skupno močjo vlekli. Mate pa se je bal, da sinu ne spolzi vrv in je priskočil.

Da ne bi tega storil! Jaro je vlekel z vso močjo, za hrbtno pa ni videl očeta. S silo je povlekel, takrat pa je začel krik za seboj. Barka ni bila široka in premalo prostora je bilo za toliko ribičev. Oče je padel v morje.

»Saj je star ribič, morda bo priplaval,« je pomislil Bogdan.

Jaro je skočil v morje, sam se ni zavedel kdaj, plaval je, plaval, a očeta ni našel. Morda ga je težila obleka, ali pa ga je ravno ta nenadni sunek tako presenetil, da mu je zmanjkalo diha. Slabo srce je imel oče in morda ga ravno zato Jaro ni mogel rešiti.

»Jaro, zaman iščeš, vrni se k barki!« je kli-cal stari Bogdan.

Ni bilo odgovora. S svetilkami so posvetili in odveslali tja, kjer se je videla glava mla-deniča. Že izmučenega so privlekli v barko, potem pa takoj odveslali v zaliv.

Dolgo let je od tega in Jaro se je postaral. Pred očmi mu je bil vedno oče, njegov dobri oče, čutil se je krivega. Lovil je tudi on, a le zato, ker je moral, ker je bil to njegov kruh. A morje je sovražil, kot ga je ljubil prej.

Ko morje divja, ko buta razpenjene valove ob obrežne čeri, sedi Jaro na skali in čaka, kdaj bo tudi k njemu prišlo morje, da ga bo odneslo k očetu. Zdaj ni več mladi Jaro, zdaj je to sta-rec, sivolas, zgubanega obraza.

419.

»Teško se bo res polastiti lepe Zalike,« je rekel Tresoglav. »Tabor pod Raščico je nepristopen. Toda jaz vem drugo pot. Mi moramo Mirka in njegove tovariše prisiliti, da nam izroče Zaliko. Prete naj jim, trpinčijo in mučijo toliko časa, da dobite Mirkovo nevesto v svoje roke. Le na ta način bo Zalika vaša.«

420.

»Tako torej svetuješ? Naj se zgodi po tvojem,« je rekel poveljnik. »Častniki moji, privedite ujetega Mirka in njegove tovariše sem v moj stan.« Častniki gredo takoj na delo, da izvrše ukaz. Tresoglav pa stopi za zaveso v šotoru, da bo ostal skrit, pa vendar slišal ves pogovor med ujetniki in vojaki.

421.

Vojaki pripeljejo Mirka in tovariše pred poveljnika. Mirko ni klonil z glavo, temveč pokoncu jo drže gleda brez strahu poveljniku v oči. Še trepetal ni, ko mu poveljnik z grmečim glasom ukaže, naj se prikloni gospodaru in zmagovalcu. Govoril je v bosanskem jeziku, kajti od tam je bil doma. Zato so ga Rožani lahko razumeli.

Urejevanje razmer med bolgarsko pravoslavno duhovščino

Važne izjave in sklepi na pravoslavnem kongresu

Te dni je imela kongres bolgarske pravoslavne duhovščine. Zanj je bilo veliko zanimanje tako v bolgarskih cerkvenih, kakor tudi političnih krogih. Z njim se je bavilo tudi bolgarsko časopisje, ki je omenjalo tudi več važnih vprašanj, ki so bila postavljena na dnevni red. Predvsem so bila pomembna izvajanja sofijskega dnevnika »Zorac«, ki je na račun bolgarske pravoslavne duhovščine zapisala tudi nekaj pikrih očitkov, češ da se n. pr. duhovščina še vedno ni znašla v novem času, da še vedno ne pojmuje pravilno svoje naloge, ki jo ima v tem času, da še vedno išče svojih idealov drugje, kakor pa narod sam in podobno. »Zorac« je s tem ostrim namigom in svarilom hotela pokazati na tistih par visokih bolgarskih dostojanstvenikov, ki so, kakor se časopisje o njih izraža, inficirani od zahodnega idejnega sveta, in tisti neznatni del podeželske duhovščine, »ki še vedno goji ruske simpatije«.

V zvezi s temi očitki bolgarskega vladnega dnevnika so zanimivi sklepi in izjave, ki so bile sprejete na samem kongresu. Tako je med drugim neki govornik poudarjal, da je stala bolgarska duhovščina vedno ob strani države, krone in vlade, da stoji dalje pozitivno ob strani sil Osi in zagovarja narodni socializem. Zopet drugi govornik je omenjal, da zahteva sedanja vojna izpolnitev gotovih nalog tudi od cerkve. Zato bo bolgarska pravoslavna cerkev molila za zmago orožja sil Osi.

Med ostalimi vprašanji, ki so bila na dnevnem redu kongresa, so po vstranski razpravi vzbudila posebno pozornost vprašanja, ki se

nanašajo na poglobitev in posplošenje izobrazbe bolgarske pravoslavne duhovščine, na uvedbo bolgarske namesto staroslovanske v liturgiji, na dovoljenje za drugo poroko vdovelega pravoslavnega duhovnika, na izenačenje koledarja in na stališče bolgarske pravoslavne duhovščine napram komunizmu. V tem pogledu poziva kongres bolgarske pravoslavne duhovščine tako svojo duhovščino, kakor tudi vse vernike, naj ob vsaki priliki nastopajo proti tej kugi sedanjega časa, ki bi se rada vgnezdila med bolgarsko ljudstvo, ga zastrupila in pahnila v neusrečo.

V resoluciji pa končno bolgarska pravoslavna duhovščina poudarja, da je vsa do zadnjega člana tudi danes, kakor je to bila tudi poprej, čuvar bolgarskih nacionalnih idealov in bo tudi ona z vsemi svojimi močmi in sredstvi sodelovala na zgraditvi velike Bolgarije. Za izvedbo vseh teh nalog kongres naproša samo vlado, naj da navodila svojim upravnim krogom, da bodo avtoriteto duhovščine povsod primerno zaščitili.

Sklepe kongresa bolgarske pravoslavne duhovščine enodušno pozdravlja bolgarsko časopisje ter ob tej priliki omenja veliko vlogo, ki jo je igrala bolgarska pravoslavna cerkev v cerkvenem, kulturnem in političnem bolgarskem življenju. Omenja tudi potrebo zboljšanja razmer materialnega stanja ter navaja primere, da imajo nekateri duhovniki manjše dohodke, kakor so pa postranski prejemki nekaterih posravnjalov po ministrstvih.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF
Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Dolgo pričakovani film g'oboke ljubezni in odpovedi!

Ubežnica

Slavna igralka Jole Volevi, Renato Cialen'e
KINO MATICA - TEL. 22-41

Iz življenja v dekliskem internatu

Željne ljubezni

V glavnih vlogah: Anne Shirley, Ralph Bellamy itd.
KINO UNION - TEL. 22-21

Film zelo napete in tajnstvene vsebine

Mumijs

V gl. vl.: Boris Karloff in Zita Johan
Režija: Karl Freund
KINO SLOGA - TEL. 27-30

Strah v soboto pri brivcu

»Prosim, ostržite mi lase in brado.«

Giovanni Vergar

29

Tone Nevolja

Roman.

Pritrdila je za glavo, medtem pa je Nunziata tekla posnet pene z lonca, ki je prekipel, vira gospodinja, kot je bila.

»Tako sem zadovoljen, da lahko tudi vam rečem z bogom!« je rekel Alfio.

»Prišla sem vas pozdravit. Zakaj pa greste v Bicocco, če je tam malarija?« je dejala ona in jok ji je silil iz grla.

Alfio se je zasmeljal, tudi topot ne iz srca, kot takrat, ko ji je prišel reči z bogom.

»Tako! Zakaj grem? Zakaj pa se vi možite z Brasiom Čebulo. Človek napravi, kar more, botra Mena. Če bi bil mogel napraviti, kar sem jaz hotel, vi veste, kaj bi napravil!...« Gledala ga je in gledala, z bleščecimi očmi. »Ostali bi bil tu, kjer me celo zidovi poznajo in vem, kam mi je položiti roke, tako da bi lahko opravljal osla ponoči, tudi v temi. In poročil bi vas jaz, botra Mena, kajti že dolgo vas nosim v srcu in nosim vas s seboj v Bicocco in povsod, kamor bom hodil. Toda to je zdaj brezkoristen razgovor in treba je napraviti, kar človek more. Tudi moj osel gre tja, kamor ga ženem.«

»Zdaj pa z bogom,« je zaključila Mena. »Tudi jaz imam tu notri kot neki trn... in zdaj, ko bom vedno videla tisto okno zaprto, se mi bo dozdevalo, kot da se je zaprlo tudi moje srce in kot da bi se nad njim zaprlo ono okno, težko kot skrinja. Toda to je božja volja. Zdaj vas pozdravljam in odhajam.«

Ubožica je prav tiho zaplakala, z rokami na očeh in odšla je skupaj z Nunziato jokati pod nešpljevo drevo, na mesečino.

IX.

Niti Nevolje, niti nihče drugi v vasi ni vedel, kaj sta tuhtala Gosja noga in stric Križ. Na velikonočno nedeljo je gospodar Tone vzel onih sto lir, ki so bile v predalni omari in si jih dal v novi sukniči, da bi jih nesel stricu Križu.

»Je li to vse?« je ta dejal.
»Vse ne more biti, stric Križ. Vi veste, koliko je treba, da se prisluzi sto lir. Toda, boljše je nekaj kot nič in, kdor daje na račun, ni slab plačnik!« Zdal bo tu poletje in z božjo pomočjo homo plačali vse.«

»Zakaj prihajate meni to praviti? Vi veste, da nimam pri tem nič opraviti in da je to stvar botra Gosje noge.«

»Ista stvar je, kajti ko vas vidim, se mi vedno zdi, da imam dolg z vami. Vam boter Tone ne bo rekel ne, da bi čakali do praznika ogninske Matere božje.«

»Tito ne zadoščajo za stroške!« je ponavljal Leseni zvon, stresajoč denar v roki. »Pojdite mu vi reči, če hoče čakati na vas. Kajti to ni več moja stvar.«

Gosja noga je pričel preklinjati in metati čepico po tleh, po svoji navadi, govoreč, da nima niti kruha, da bi ga jedel in da ne more čakati niti do Vnebohoda.

»Čujte, boter Tone, če nečete čakati do svetega Janeza, zdaj, ko mi je omožiti svojo nečakinjo, je boljše, da me kar z nožem zabodete,« mu je rekel gospodar Tone, s sklenjenimi rokami, kot pred Gospodom Bogom.

»Za svetega hudičarja!« je zavpil boter Tine, »silite me v to, česar ne morem, prokleta naj bosta dan in minuta, ko sem se spustil v to prevaro!« in odšel je, trgajoč staro čepico.

Gospodar Tone se je vrnil domov še bled in je dejal snahi: »Pritegnil sem ga, toda moral sem ga prositi kot Boga.« — in ubože je še drgetal. Zadovoljen pa je bil, da gospodar Čebula ni ničesar o tem vedel in da bi tako poroka nečakinje ne šla po vodi.

Na večer pred Vnebohodom, medtem ko je mladež poskakovala okoli kresov, so se botre znova zbrale pred mostovžem Nevolj in prišla je tudi botra Venera Zuppidda, da bi čula, kaj govore in da bi povedala svoje. Ko je tako zdaj gospodar Tone možil nečakinjo in so »Previdnost« zopet postavili na noge, so vsi znova kazali prijazen obraz Nevoljam, ker niso ničesar vedeli o tem, kar je ležalo v želodcu Gosji nogi, niti njegova žena Gracija ne, ki je klepetala z botro Maruzzo, kot da bi njen mož ne imel ničesar zlega v želodcu. Tone je vsak večer hodil malo poklepetač z Barbaro in ji je zaupal, da je bil ded dejal: »Popred se mora Mena omožiti.« Nato pridem jaz na vrsto!« je zaključil Tone. Barbara je zato poslala Meni v dar lonček z bosilkom, ki je bil ves okrašen z nagelnji in z lepim rdečim trakom, kar je bilo vabilo, naj postane botra. Vsi so prijazno sprejemali sveto Agato in njena mati je celo snela črno ruto, kajti nositi znak žalosti, kjer so novoporočenci, pomeni nesrečo. In tudi Luki so pisali, da bi mu naznanili Menino moštitev.

Samo ona, ubožica, ni bila videti vesela kot ostali in zdelo se je, ko da ji srce pri-

Malioglasi

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L 0.30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L 1.— pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L 0.60. Davek se računa posebej. — Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Prodamo

Globok otroški voziček

bel, v odličnem stanju, z žimnico, prodam. Jeločnik, Dolenjska cesta 13, pritličje.

Stenice

uničuje »PULECIM«. Inž. Prezelj, Ljubljana, Wolfova 3, uradne ure: 8—12.

Žimo za modroce

veeb kvalitete kupite najugodnejše pri »ZIMA«. Jager Milan, prva ljubljanska mehanična predilnica žimo, trgovina Sv. Petra c. 17, tel. 20-42. Predilnica Fu tna, tel. 20-45.

Perutnino

zajedajo uši. Mazilo zoper uši na perutnini je Inž. Prezelj »PERUTNIN«. Ljubljana, Wolfova 3, uradne ure: 8—12.

Sedaj sejemo:

Rdečo deteljo, repno seme, zimsko redkev, beli luček, motovilec, endivijo, mačhe, levkoje, cinerarije, ciklame, primule, marjetice in nageljčke. Sever & Komp., Ljubljana.

Samska soba

moderna, skoro nova (10 kosov), napredaj za lir 3800. Ogled pri Delavcih za tričiklje, Tyrševa 13, (Figovec, levo dvorišče.)

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenca«!

Službe

Dobe: Kuharico

za vsa hišna dela, z dobrimi priporočili, iščem k tričlanski rodbini. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4314. b

Sobe

Oddajo:

Sostanovalcu

postelja na razpolago. Poizvedbe: Pisarna, Sv. Petra nasip 17, pritl. c

Kolesa

Nov tricikelj

za lir 850.— in 1 malo rabljen, napredaj za 700 lir. »Merkur«, Miklošičeva 20.

Objave

Pri vltomu v trgovino mi je bila ukradena tehtnica in električni mlin. Izsleditelj dobi 500 lir. Naslov v upr. »Slovenca« št. 4313.

Pouk

Italijansko konverzациjo prevode, nudim po zmerni ceni. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Reference« št. 4299. u